

4

fejér megyei

könyvtáros

IX. ÉVFOLYAM, DECEMBER

1969

KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁROSOK TÁJÉKOZTATÓJA

4

IX. évfolyam
1969
december

fejér megyei könyvtáros

FEJÉR MEGYE KÖNYVTÁROSAINAK TÁJÉKOZTATÓJA

tartalom

CSUKLY ALAJOS	Igy történt. A felszabadító hadműveletek főbb eseményei Fejér megyében	5
	Fejér megye felszabadulása a szépirodalomban (Csukly Alajos)	18
F. TORDAI EMESE	A szakszervezeti könyvtárak felszabadulásunk évfordulójának megünnepléséért	20
	A felszabadulási évforduló főbb tájékoztatási forrásai (G. Á.)	22
PARALL FERENCNÉ	A polgári községi könyvtár programterve	24
NEMÉNYI LÁSZLÓ	Ünnepi estek rendezése a könyvtárakban	25
	Jubileumi zenei estek (Neményi László)	29
	A z o l v a s ó n é p é r t	
	Játék és vallomás. Olvasónapló-pályázat	33
	Nyolc kérdés - nyolc felelet az olvasónapló pályázatról	36
	K ö n y v e s p o l c	
	1969 július - szeptember (T. Gy. I.)	39
	E z t l á t t u k	
	Egy klubkönyvtári kiadványról (nl)	42
	Jubileumi Törzsgárda alapítás (nl)	43
	H i r e k	45

Fejér megyei

K ö n y v t á r o s

Fejér megye
könyvtárosainak
tájékoztatója
(Körlevélként)

SZERKESZTI

a Szerkesztő Bizottság

Tagjai:

Dr. Csongor Endréné,
Gévay Ágnes, Juhász Jenő,
Neményi László,
Tóth György István

KIADJA

a Vörösmarty Mihály

Megyei Könyvtár

Székesfehérvár,

Bartók Béla tér 1.

Telefon: 26-84

Felelős kiadó:

Dr. Csongor Endréné

Készült

az EM 26. számú Építőipari

Vállalat sokszorosító

üzemében

400 pld. - Romayor

6669 - Dunaujváros

E S Z Á M U N K M U N K A T Á R S A I

CSUKLY ALAJOS, a megyei könyvtár munkatársa; F. TORDAI EMESE, a Szakszervezetek Megyei Tanácsa Központi Könyvtárának munkatársa; NEMÉNYI LÁSZLÓ, a megyei könyvtár munkatársa; PARALL FERENCNÉ községi könyvtáros, Polgárdi; TÓTH GYÖRGY ISTVÁN, a megyei könyvtár munkatársa.

A borítón Dési Huber István Olvasó munkás című festményének reprodukciója

2
0

Napi munkánk közben, különösen a megtorpanó nehézségek idején, számtalanszor eszünkbe jut az Októberi Forradalom első éveiben kiadott Népbiztosok Tanácsának rendelete (1918. június és 1919. január), melyben az éhező Oroszország a háborus nyomor felszámolásáért tett erőfeszítései közepette a könyvtárügy első tégláit rakta le. Ma is elragadja az embert az a rendkívüli figyelem, melyet Lenin a forradalom létéért vívott harc idején a könyvtárügynek tulajdonított.

Csodálatos, mi mindenre volt ideje a forradalomnak, mennyi mindenre jutott ideje Leninnek! Krupszkaja: Lenin a könyvtárakról című kötetének olvasása közben úgy érezzük, hogy a magyar könyvtárügy is, éppugy, mint a népidemokratikus országoké, akkor kezdődött valamikor: 1918-ban, amikor megszülettek az első oroszországi könyvtárügyi rendeletek, amikor Lenin beszédeiben, intézkedéseiben felhívta a könyvtár hallatlanul fontos szerepére a figyelmet.

A Magyar Tanácsköztársaság idején, a földek, gyárak, bankok és bányák államosításával egyidőben történt a műkincsek, kulturális javak, Esterházy-kastélyok, iskolák államosítása, s hogy a könyvtárakéra viszonylag kis mértékben kerülhetett sor, az nem vethető a proletáriátus szemére. A háboruban és a szellemi nyomorúságban majdnem elvérzett, de a marx-lenini eszmék hű követőjeként fellépő magyar munkáosztály éppoly éhes volt a kulturára, a szellemi javakra, mint a kenyérre: a lenini örökség folytatódott a Tanácsköztársaság alig több mint száz napos uralma alatt.

A fennállását 20 esztendeje ünneplő magyar könyvtárhálózat sem 1949-ben kezdődött; ebben az esztendőben csak a gyümölcs érett meg, melyet leszakíthattunk. A Nagy Októberi Forradalom nemrég ünnepelt ötvenedik évfordulója, Tanácsköztársaságunk, melytől immár több mint fél évszázad választ el és ebben az esztendőben a két évfordulóra - felszabadulásunk 25. és Lenin születésének 100. évfordulójára - emlékező ünnepségsorozat valahol nagyon szoros összefüggéseket alkot: egyik sem történhetett volna meg a másik nélkül. Az.

Októberi Forradalmat Lenin és az orosz munkásosztály vitte sikerre, s ennek a forradalomnak a lángjai csaptak a határon túlra, amikor fegyvert fogtak a magyar munkások, parasztok, haladó értelmiségiek 1919-ben. Huszonöt esztendővel ezelőtti felszabadulásunk lehetetlen lett volna a Szovjetunió segítsége nélkül, minthogy felszabadulásunk nélkül a magyar szocialista könyvtárügy sem születik meg, a nemzet szellemi vaksága tovább tartott volna. Lenin lángelméje nélkül népünk felszabadulására sem került volna sor. - A forradalom alatt Leninnek arra is volt ideje, hogy szigorúan körülhatárolja feladatainkat, s ezek, mint minden igazi alkotás, ma éppugy használhatók könyvtári munkánk területén, mint ötven esztendővel s mint husz esztendővel ezelőtt is használhatók voltak.

Felszabadulási számunkat azzal adjuk át munkatársainknak, hogy módszertani cikkeit, könyvajánlásait hasznosítsák a felkészülésben. Lenin születésének századik évfordulója alkalmából éppugy, mint felszabadulásunk negyedszázados jubileumára. Ugy hisszük, ha a két évfordulót összefüggéseik szellemében így, együtt ünnepeljük - hiszen ki tud rangsorolni köztük -, jól végezzük majd dolgunkat, amit az évfordulók a könyvtárosokra, népművelőkre rónak.

ÍGY TÖRTÉNT

A FELSZABADÍTÓ HADMŰVELETEK FŐBB ESEMÉNYEI FEJÉR MEGYÉBEN

1944. DECEMBER 3-án

a Tolbuhin marsall vezette 3. Ukrán Front csapatai a Budapest körülzárásáért folytatott hadműveletben Fejér megye területére léptek, és felszabadították E l ő s z á l l á s t.

1944. DECEMBER 4-én

a 4. Gárdahadsereg támadást indított és átkelt a Sió csatornán. Dunaföldvártól északra pedig mintegy 10 kilométerrel vetette vissza a németeket. Ezen a napon szabadult fel K i s a p o s t a g, B a r a c s, N a g y k a r á c s o n y, A l s ó s z e n t i v á n és V a j t a.

1944. DECEMBER 5-én

a 4. Gárdahadsereg északi irányban támadott a 17. Légiflotta támogatásával.

1944. DECEMBER 6-án

a 4. Gárdahadsereg csapatai elérték Lajoskomárom-Simontornya-Sárbogárd-Dunapentele vonalát, és megteremtették az összeköttetést az 57. hadsereg csapataival. Ezen a napon szabadult fel M e z ő f a l v a és C e c e.

1944. DECEMBER 7-én

teljes erővel folytatódott a szovjet támadás. Reggel első ízben felszabadult E n y i n g. Közben az 1. német páncélos hadosztály 73. páncélos tüzérezrede Ercsi vasutállomásán a szovjet ágyuk tüzeben rakodott ki. Ezt követően Ercsi hamarosan a Vörös Hadsereg kezére került. Más szovjet csapatok a Siófok-Székesfehérvár vasutvonalon átkelve Lepsény és Polgárdi felé nyomultak.

1944. DECEMBER 8-án

az 1. német páncélos hadosztály fő harcvonala Balatonfőkajártól Polgárdin át északkelet felé húzódott. Ugyanezen a napon a 4. Gárdahadsereg elérte Baracskát, és elvágta a Székesfehérvárról Budapest felé vezető országutat.

1944. DECEMBER 9-én

Polgárdinál és Balatonfőkajárnál folyt a harc. Székesfehérvár környékén a 4. Gárdahadsereg katonái benyomultak a Mar-

git-vonalba. A 3. Ukrán Front csapatai a napon átmenetileg beszüntették az előrenyomulásukat, és több napra védelembe mentek át.

1944. DECEMBER 11-én

Hitler elrendelte a Spätlese (Késői szüret) fedőnevű hadművelet végrehajtását. Hogy megakadályozza Budapest nyugati irányból való körülzárását, a Balaton és a Velencei-tó között élesen délkeleti irányu csapást tervezett. A front német parancsnoka Friesner vezérezredes azonban az esőzéstől felázott terepen és a rossz utviszonyok miatt lehetetlennek tartotta a harckocsik alkalmazását. A Spätlese hadművelet végül is elmaradt.

1944. DECEMBER 20-án

a 3. Ukrán Front csapatai megkezdték támadásukat a Margit-vonal ellen, hogy befejezzék Budapest körülzárását déli irányból. A 20-35 kilométer mély Margit-vonal a Duna - Velencei-tó - Balaton között Védőövöl állt. Az ellenség a lakott helységeket megerősítette és körkörös védelemre rendezkedett be, hogy ezzel is szilárdítsa védelmi rendszerét. Ezen a napon felszabadult N a d a p, S u k o r ó és P á k o z d.

1944. DECEMBER 21-én

Tolbuhin marsall a fővédőváltás után a hadtestek második lépcsőjének ütközetbe vetésével egyidőben megparancsolta a 2. és 7. gépesített hadtestek bevetését, hogy meggyorsítsa a 2. védőváltás átörését.

1944. DECEMBER 22-én

a 3. Ukrán Front csapatai elérték Érd - Vál - Lovasberény, innen pedig a Székesfehérvártól délnyugatra húzódó vonalat. Felszabadították M a r t o n v á s á r t és V á l t. A 4. Gárdahadsereg magasabb egységei Polgárdinál súlyos harcokat vívtak az 1. és 23. német páncélos hadosztályokkal; a németek végül is a községet, amely többször is gazdát cserélt, érzékeny veszteségeket szenvedve, kiürítették.

1944. DECEMBER 23-án

a 3. Ukrán Front jobb szárnyának páncélos magasabb egységei Herceghalom vasutállomást elfoglalva, elvágták a Budapesttől nyugatra vezető utat; aznap estig a szovjet csapatok az átörést 100 kilométerre kiszélesítették. A front Érd - Alcsutdoboz - Zámoly - Székesfehérvár északnyugati vonalát érte el. Ezen a napon felszabadult A l c s u t d o b o z, B o d m é r, V é r t e s b o g l á r.

1944. DECEMBER 24-én

a szovjet csapatok teljesen kiverték az ellenséget Székesfehérvárról, s a megye számos községét szabadították fel. Felszabadult B i c s k e, L o v a s b e r é n y, P á t k a,

E t y e k, T a b a j d, F e l c s u t, V é r t e s k o z m a, S z á r, T o r d a s, G y u r ó, U j b a r o k, V é r t e s a c s a. A szovjet csapatok első ízben verték ki az ellenséget U r h i d a, S z a b a d b a t t y á n, T á c és F ü l e községekből.

1944. DECEMBER 25-én

Székesfehérvár felszabadítása után jelentősen meggyorsult a 4. Gárdahadsereg előrenyomulásának üteme. Csapatok a szétvert ellenséget üldözve, első ízben szabadtették fel Z á m o l y t és M o h á t, M á n y t és C s a b d i t.

1944. DECEMBER 26-án

a 4. Gárdahadsereg csapatai felszabadították C s á k v á r t.

1944. DECEMBER 27-én

felszabadult G á n t.

1944. JANUÁR 1-én

reggel a 4. Gárdahadsereg balszárnyán és közepén négy lövészadosztály megindította a támadást Mór irányába. Az előző harcokban meglehetősen elfáradt és legyengült csapatok támadása azonban eredménytelen maradt. Este 22 óra 30 perckor megkezdődött az ellenség ellencsapása.

1945. JANUÁR 2-án

a németek fő erői hajnal 2 óra 30 perckor a 80. Gárdalövész Hadosztály egész sávjában támadásra indultak. Délben sikerült a szovjet parancsnokságnak megállapítania, hogy a fasiszták a fő csapást Bicske irányába mérik, és e támadásban két páncélos hadosztály vesz részt.

1945. JANUÁR 3-ára

virradó éjjel a frontparancsnok utasítására a 4. Gárdahadsereg védelmének középső szakaszán Székesfehérvár körzetében az ellenség erőinek és eszközeinek lekötése végett korlátozott célú támadást indított. A támadás ugyan nem járt sikerrel, de megakadályozta a hitleristákat abban, hogy Székesfehérvár térségéből erőket dobjanak át a Bicske - Budapest irányba. Ugyanezen a napon a fasiszták 300 harckocsit és rohamlöveget vetettek harcba, és sikerült 15 kilométer mélyen beékelődniük a szovjet védelembe.

1945. JANUÁR 4-én

virradóra a fasiszta csapatok főcsapásának irányában három lövészadosztályt, egy gépesített dandárt, egy nehéz harckocsi ezredet és hat műszaki zászlóaljat összpontosítottak. Mint-hogy nem volt kizárva annak a lehetősége, hogy az ellenség a Bicske

irányában folyó támadással egyidőben Székesfehérvárnál is támadást indít, ebben az irányban is csapatokat vontak össze.

1945. JANUÁR 6-án

éjjel a 31. Gárdalövész Hadtest sávjában Mánytól nyugatra néhány ellenséges harckocsinak sikerült áttörnie a szovjet csapatok hadrendjén, azonban az ellenség további olyan irányú próbálkozásait, hogy áttörjön a Budapesten bekerített helyőrséghez, a 4. gárdahadsereg csapatai kemény és aktív harccal kudarcba fullasztották. Nemcsak megakadályozták az ellenséges harckocsik előrenyomulását Bicske felé, hanem jelentős veszteséget is okoztak nekik.

1945. JANUÁR 7-én

reggel 8 óra 40 perckor kezdődött a német csapatok támadása Székesfehérvártól északnyugatra; amint az várható is volt, a főcsapást az ellenség a 20. gárdalövész hadtest sávjában mérte Zámoly irányában. A nap végére a németeknek 40 harckocsi és rohamlöveg elvesztése árán sikerült 4 kilométer mélységben beékelődniük a szovjet csapatok védelmébe.

1945. JANUÁR 8-án

az ellenség a déli szakaszon elfoglalta Sárkeresztet, további előrenyomulását azonban megállították.

1945. JANUÁR 9-én

reggel a németek csapást mérő csoportosításának szétzuzására és az előző helyzet visszaállítása céljából a szovjet csapatok Zámoly körzetéből támadást indítottak Magyaralmás irányába. Bár az ellencsapás nem érte el a kitűzött célokat, mégis megingatta a németeknek támadásuk sikerébe vetett hitét.

1945. JANUÁR 10-én

reggeltől a németek rohamai már kevésbé voltak átütő erejűek. A hadifoglyok vallomása szerint attól féltek, hogy a szovjet csapatok csapása alá kerülnek.

1945. JANUÁR 11-én

a németeknek sikerült elfoglalniuk Zámolyt. A fasiszták további előnyomulását azonban ebben az irányban véglegesen megállították. Az ellenség csapást mérő csoportosítása felmorzsolódott és elvérzett. A szovjet harcosok ezekben a napokban tömegesen adták az egyéni és kollektív hősiesség ragyogó példáit. Zámoly térségében harcolt Szergej Ivanovics Jermolajev alhadnagy, az 1963. páncéltörő tüzérezred egyik szakaszának parancsnoka. A támadás során 18 fasiszta harckocsi törte át a gyalogság hadrendjét és elérte az ezred tüzelőállását. Jermolajev szakasza derekasan harcolt, az egyik ellenséges páncélost a másik után lőtte ki. Hamarosan 9 német harckocsi égett, de a tüzerek száma is egyre fogyott. Aztán Jermolajev egyedül maradt; - de egyedül is pusztította az ellenséges harckocsikat, s amikor súlyos se-

bet kapott, és erejéből már nem futotta, hogy elhajítsa a páncélelharító gránátot, azt a melléhez szorította és úgy dőlt a támadó harckocsi elé. Önfeláldozó helytállásáért halála után a Szovjetunió hőse címmel tüntették ki a 21 éves Jermolajevet.

1945. JANUÁR 12-én

a németek Bicske körzetében kénytelenek voltak beszüntetni a támadást.

1945. JANUÁR 14-én

a 46. hadsereg csapatai támadásba mentek át. Megtörték a német erők ellenállását és visszaállították az előző helyzetet.

1945. JANUÁR 14-től

a németek a Székesfehérvártól északnyugatra indított támadás beszüntetése után az arcvonalnak ezen a szakaszán nem folytattak aktív tevékenységet. A német parancsnokság január 12. és 17. között Székesfehérvártól délnyugatra összpontosította a teljes negyedik SS páncélos hadtestet, a Wiking 5. SS páncélos hadosztályt, a halálfejes 3. SS páncélos hadosztályt, a 23. páncélos hadosztályt, a királytigrisekből álló 5. hadsereg közvetlen harckocsi osztályt, a 325. rohamlöveg dandárt, 1 gyalogos hadosztályt, valamint 4 önálló gyalogos és 1 lovasdandárt.

1945. JANUÁR 16-án

felszabadult V e l e n c e.

1945. JANUÁR 18-án

reggel 8 óra 30 perckor félórás tüzérségi előkészítés után kezdődött a német csapatok támadása a Sárkeresztes és a Balaton közötti szakaszon. A főcsapást Ősi község és a Balaton közötti szakaszon Dunapentele irányába mérték. Három órával később az ellenség Sárkeresztes és Csór között is támadásba ment át, azzal a céllal, hogy elfoglalja Székesfehérvárt. Ezzel egyidőben, hogy a figyelmet főcsapásának irányáról elterelje, Mórától 12 kilométerre északra kisebb gyalogsági és páncélos erővel indított támadást. A németek nagy veszteségeket szenvedtek mind élő erőben, mind technikai eszközökben. A szovjet csapatok száznál több német harckocsit és rohamlöveget lőttek ki, ennek ellenére a 4. SS páncélos hadtest előrevetett egységei a Sárvizcsatorna nyugati partja mentén 30 kilométert nyomultak előre. Az 1. német páncélos hadosztály Nádasdladányon át elérte Szabadbattyánt és hidfőt hozott létre a Sárviz keleti partján. A Wehrmacht főparancsnokság hadművelleti naplójának bejegyzése szerint ezen a napon sikerült Káloznál is hidfőt létesíteniük.

1945. JANUÁR 19-re

virradó éjjel az ellenség átkelési eszközöket készített elő, majd hajnalban a szovjet csapatok kemény ellenállása

ellenére erőszakosan átkelt a Sárviz-csatornán. A nap második felében a német páncélos egységek előretörték Dunapentele felé. Két SS páncélos hadosztály pedig birtokba vette a Székesfehérvár - Cece közötti országutat.

1945. JANUÁR 20-án

reggel a németek Dunapentele térségében kijutottak a Dunához. Folytatva a támadást, elérték a Mezőkomárom - Cece - Dunapentele - Sárkeresztur vonalat. Az 1. német páncélos hadosztály este elfoglalta Börgöndöt és Dinnyést, a 24. páncélos hadosztály Párduc zászlóalja Kápolnásnyékig tört előre.

1945. JANUÁR 21-én

a Velencei-tó és a Duna között az ellenség többször megrohmozta az 5. gárda lovashadtest védelmét és minden erejével arra törekedett, hogy a Velencei-tó és a Duna között áttörje a szovjet csapatok védelmét, és így a legrövidebb uton érje el Budapestet.

1945. JANUÁR 22-én

reggeltől a németek szüntelenül rohmozták a 4. Gárdahadsereg egységeit. Estére négynapos szüntelen harc után a 21. Gárdalövész Hadtest egységei kiűritették Székesfehérvárt. Este német támadás indult Kápolnásnyék ellen, a helységben és tőle északra és keletre elkeseredett harc folyt.

1945. JANUÁR 23-án

az ellenség 150 harckocsival és rohamlöveggel a Kisvelence - Felsőbesnyő terepszakaszról mért csapást az 5. Gárdalovas és az 1. Gárda gépesített Hadtest csapataira. Áttörve védelmét, gyors ütemben nyomult előre északnyugati irányban. A nap jelentős német sikere, hogy Adonynál a Wiking Páncélos Hadosztály elérte a Dunát. Emлитésre méltó következménnyel azonban ez sem járt. A nap folyamán felszabadult N a g y v e n y i m.

1945. JANUÁR 24-re

virradó éjszaka, éjfél után 1 óra 30 perckor Kápolnásnyékről kiindulva újabb német támadás kezdődött Baracska irányába. Az alkony leszállta után a németeknek súlyos veszteségek árán sikerült betörniük Baracskára és elérték a Váli-viz országuti hidját. Éjjel a község közepén húzódott a fő arcvonal. Baracskáért egész éjjel tartott a harc. A nap folyamán felszabadult S á r b o g á r d és R á c k e r e s z t u r.

1945. JANUÁR 25-én

Baracskánál egésznapon át folyt a helység-harc, de most már a szovjet csapatok támadtak. Estig a község végleg felszabadult. Ezen a napon szabadult fel N a g y l ó k.

1945. JANUÁR 26-án

Az 1. német páncélos hadosztály Pettendről kiindulva virradat előtt elfoglalta Pázmándot. Az ellenséges csapatok elérték Kajászó - Vál - Vereb körzetét. A január 24-26-ig tartó harcokban a németek páncélos hadosztályai igen nagy veszteséget szenvedtek, így január 26-án este a fasiszta csapatok védelembe mentek át.

1945. JANUÁR 27-én

délelőtt 10 órakor indult meg a szovjet csapatok támadása. A déli csapást mérő csoportosítás gyorsan megtörte a 3. páncélos hadosztály ellenállását, és estig a Pettend körzetéből átcsoportosított 1. páncélos hadosztály beérkezése előtt 12-16 kilométert nyomult előre. Eközben Dunapentelénél elvágta a III. páncélos hadtesttől a 3. páncélos hadosztályt. Estére a Balk hadseregcsoport parancsnoka kénytelen volt a "zsákban" harcoló csapatait Baracska-Pettend-Kisvelence vonalára visszavonni. A nap végén a 30. lövészhadtest Dunapentele - Mélykut - Hantos, a 133. lövészhadtest Nagylók, a 18. harckocsihadtest pedig Perkáta körzetében harcolt. A nap folyamán Verebnél, Pázmádnál és Pettendnél folytak igen súlyos harcok. Estére a szovjet csapatok véglegesen felszabadították a Velence-tótól keletre fekvő területet. Ezen a napon szabadult fel V e r e b, P á z m á n d, K a j á s z ó, K á p o l n á s n y é k.

1945. JANUÁR 29-én

estére a szovjet csapatok felszámolták a Pázmánd körzetében lévő arcvonalkiszögélest és folytatták támadásukat Sárosd irányába.

1945. JANUÁR 30-án

a 6. német hadsereg vezérkari főnökének jelentése szerint az 1. páncélos hadosztály páncélgránátos ezredeinek létszáma egyenként körülbelül 100 főre csökkent. A Totenkopf hadosztálynak 9, a Wiking hadosztálynak 14 harckocsija maradt. A 3. német páncélos hadosztály mindössze 5 harckocsival rendelkezett. A súlyos harcokban felmorzsolódott német csapatok fokozatosan visszavonultak.

1945. JANUÁR 31-én

a szovjet csapatok Zámoly - Pátka körzetéből támadást indítottak Székesfehérvár irányába. A csapás gyors sikert hozott. A lovas- és gépesített magasabb egységek mélyen betörték az ellenség állásaiba és elfoglalták Zámolyt, majd behatoltak Székesfehérvár külső területeibe is. Ezen a napon véglegesen felszabadult A d o n y.

1945. FEBRUÁR 1-én

felszabadult P e r k á t a.

1945. FEBRUÁR 2-án

az északi és déli csapást mérő csoportosítás csa-

patai Adony és Pusztaszabolcs körzetében találkoztak, közös arcvonalat hoztak létre és megkezdték az ellenség üldözését nyugati irányba. A németek továbbra is szívósan ellenálltak, de a 4. gárdahadsereg támadását nem tudták feltartóztatni. Az Olaszországból átdobott 356. német gyaloghadosztály jelentősen megerősítette az ellenség védelmét Székesfehérvár körzetében. Ennek ellenére az általános helyzet továbbra is a szovjet csapatok számára kedvezett. Ezen a napon szabadult fel I v á n c s a, P u s z t a s z a b o l c s, R á c a l m á s. A nap folyamán az 1. német páncélos hadosztály Urhida - Nádasdladány térségébe ért, innen azonban nyomban Székesfehérvártól északra irányítják, ahol a Totenkopf SS páncélos hadosztály védekezik a kelet felől támadó szovjet csapatokkal szemben. Az 1. német páncélos hadosztály Sárkeresztesen át északkeleti irányba támadott. A nap folyamán felszabadult I v á n c s a, P u s z t a s z a b o l c s, R á c a l m á s és D u n a p e n t e l e.

1945. FEBRUÁR 3-án

a német 1. páncélos hadosztály a szovjet bombázóktól és csatarepülőktől jelentős veszteséget szenvedve Sárkeresztes-től keletre harcolt és a Zámolyi utig nyomult előre. A déli szakaszon ezen a napon felszabadult S z a b a d e g y h á z a.

1945. FEBRUÁR 4-én,

mivel a Székesfehérvártól északra indított kisebb német támadások még helyi sikerrel sem jártak, az 1. német páncélos hadosztályt kivonták e térségből, ugyanis a szovjet csapatok északkelet felé közvetlenül Székesfehérvárt támadták, és a Velencei-tótól délre is növekedett a szovjet nyomás.

1945. FEBRUÁR 5-én

felszabadult H a n t o s.

1945. FEBRUÁR 6-án

Seregélyesnél a szovjet csapatok betörték a Margit-állásba, - erre az innen kiszorított SS-nek az 1. páncélos hadosztályt küldték segítségül.

1945. FEBRUÁR 7-én

estig a 4. gárdahadsereg csapást mérő csoportosítása és a 26. hadsereg csapatai elérték a Zámoly - Székesfehérvár keleti széle - Seregélyes - Enying É- Siófok terepszakaszt és a frontparancsnok utasítására védelembe mentek át.

1945. FEBRUÁR 10-15-ig

a Polgárdi - Lepsény - Soponya - Csősz közötti területen zajlottak jelentősebb harcok. A támadást az 1. német páncélos hadosztály folytatta, megerősítve a 24. páncélos hadosztály Párduc zászlóaljával.

1945. FEBRUÁR 10-én

kezdték a támadást a németek. Polgárditól kiindulva dél felé, majd nyugatnak és keletnek szétbontakozva. A hadosztály párdúcai áthaladtak Felsőtarnócán, elfoglalták Alsótarnócát, majd nyugat felé fordultak. Felsőtarnócán a szovjet gyalogság átengedte a német harckocsikat, és mögöttük folytatta az ellenállást a majorban.

1945. FEBRUÁR 11-én

a németek kénytelenek voltak megismételni támadásukat Felsőtarnóca ellen. Ezt követően Soponyát támadták, és a községet heves helység harcban elfoglalták. A német utászok felrobbantották a Malomcsatorna hidjait. Majd Csőszet támadták nagy veszteségekkel és eredménytelenül.

1945. FEBRUÁR 13-án

a németek ismét támadták Csőszet, és délutánra sikerült a község déli részét elfoglalniuk. A szovjet katonák azonban igen keményen védekeztek.

1945. FEBRUÁR 14-én

a németek súlyos veszteségek árán elfoglalták Csőszet.

1945. FEBRUÁR 15-én

végeért Felsőtarnócán is a harc. Itt 200 szovjet katona küzdött a legvégsőkig.

1945. FEBRUÁR 16- MÁRCIUS 5-ig

a megyében csak kisebb, inkább felderítő harcokról tudunk. Így február 21-én az 1. német páncélos hadosztály harckocsijai Polgárditól nyugatra hajtottak végre felderítést.

1945. FEBRUÁR 28-án

felszabadult S á r s z e n t á g o t a.

1945. MÁRCIUS 5-én

este a szovjet csapatok a következő helyzetet foglalták el Fejér megyében:

a) A 4. gárdahadsereg - a 20., 21. és 31. gárdalövészhadtest és az 1. gárda megerősített körzet Zachvatajev altábornagy parancsnoksága alatt Gánt - Seregélyes - Adony - Budafok sáv védelme. Peremvonal: Gánt - Zámoly - Agárd - Seregélyes.

b) A 26. hadsereg - a 30., 135. és a 104. lövészhadtestek összesen 1213 löveggel és aknavetővel, Gágen altábornagy parancsnoksága alatt az Adony - Seregélyes terepszakaszon.

c) A 30. lövészhadtest Lazko vezérőrnagy parancsnoksága alatt a Seregélyes - Kisláng terepszakaszon.

1945. MÁRCIUS 6-án

8 óra 47 perckor a németek erős tüzérségi előkészítés után mindhárom irányból támadásba lendültek, hogy áttörjék a szovjet védelmet.

1945. MÁRCIUS 7-én

a németek fokozott erővel folytatták a támadást. Ezen a napon a 26. hadsereg védővonalában 9 német gyalogezred és több mint 170 német harckocsi támadott, vadász- és bombázórepülők támogatásával.

1945. MÁRCIUS 9-én

éjjel a német parancsnokság bevette a 9. SS páncélos hadosztályt, és ekkor már mintegy 320 harckocsija támadt a 26. hadsereg sávjában. A 9. SS páncélos hadosztály 1.5 kilométer széles arcvonalon, Aba - Sárkeresztur irányában csapást mért a 30. hadtest és a 36. lövészadosztályra. Sikereit azonban nem tudta kiterjeszteni, rohamai sorra megtörték a gárdalövész hadosztály szívós ellenállására. A Sárviz-csatornától nyugatra a nagy erővel támadó 1., 12. SS páncélos hadosztály estig 10 - 24 kilométert nyomult előre és elérte a Dég - Ujhodos - Enying vonalat.

1945. MÁRCIUS 10-én

a német parancsnokság újabb erőfeszítéseket tett, hogy kifejlessze a sikert és kettévágja a 3. Ukrán Front védelmét. Reggel Seregélyestől északra ütközetbe vetette a 3. páncélos hadosztályt. Ezen a napon mintegy 450 harckocsival és rohamlöveggel támadtak a németek, s hatalmas veszteségeik ellenére is állandóan rohamoztak. A nap végére a Velencei-tó és a Sárviz között el is érték Gárdony - Agárd - Kilicsány vonalát, a Sárviz és a Balaton között pedig kijutottak Sáregres - Lajoskomárom - Enying Ny. terepszakaszra.

1945. MÁRCIUS 11-én

a német hadvezetés tüzérséggel és légierővel támogatott két páncélos, két gyalogos és két lovashadosztállyal folytatta támadását a Velencei-tó és a Balaton között. Ezen az arcvonalszakaszon egyidejűleg 500 német harckocsi és rohamlöveg működött. A német csapatok fő erő kifejtése ezuttal arra irányult, hogy a Velencei-tótól délre áttörjék a szovjet csapatok védelmét.

1945. MÁRCIUS 12-én

rendkívül elkeseredett harc dult a Velencei-tó és a Balaton közötti egész arcvonalon. Az 1. a 3. és a 23. páncélos, a 356. gyalog és a 44. páncélosgránátos hadosztály rohamozta a 30. és 35. lövészhadtest védelmét, hogy Ercsi körzetében kieroszakolja az áttörést a Dunához. A Seregélyestől délre támadó ellenség áttörte a fő védőövet, a szovjet csapatok kénytelenek voltak kiüriteni Abát.

1945. MÁRCIUS 13-án

a németek Gárdony körzetében tovább erőszakolták az áttörést, de a szovjet csapatok kemény küzdelemben megakadályozták az előretörést a Dunához. A Sárviz csatornától nyugatra támadó németek a hidfő kiszélesítéséért harcoltak, s a délutáni órákban elfoglalták Sáregrest. Estére pedig elérték a Hatvanpuszta - Simontornya - Mezőkomárom vonalat.

1945. MÁRCIUS 14-én

a németek megismételték a szovjet védelem áttörésére irányuló kísérletet. A Velencei-tótól délre a 27. hadsereg arcvonalának közepe és jobbszárnya ellen több mint 300 harckocsi és rohamlőveg támadott. A küzdelem éjszaka sem szünetelt, egyik roham a másikat követte. A Sárviz csatornától nyugatra támadó hitleristák elfoglalták Mezőkomáromot.

1945. MÁRCIUS 15-én

estig a német csapatok a Gárdony - Szabolcstanya - Seregélyes K. 2 kilométer - Sárosd Ny. 2 kilométer - Henrih puszta - Sárkeresztur É. 1 kilométer - Hatvanpuszta - Simontornya - Mezőkomárom - Balaton vonalat érték el, s ott védelembe mentek át. A tíz napon át szakadatlan hevességgel erőszakolt támadásban több mint 500 harckocsit és több tízezer halottat vesztek a németek, de mégsem tudták a szovjet csapatok védelmét kettévágni. A nap folyamán felszabadult S á r o s d.

1945. MÁRCIUS 16-án

15 óra 35 perckor megkezdődött a szovjet támadás a 3. Ukrán Front jobb szárnyán, ahol a Zámoly - Székesfehérvár közötti 14 kilométeres szakaszon egy órás tüzérségi és légi előkészítés után indultak meg a 9. és a 4. Gárdahadsereg csapatai. Estig a szovjet csapatok 3-7 kilométert nyomultak előre, elérve a Söréd - Magyaralmás - Sárkeresztur - Székesfehérvár - Velencei-tó terepszakaszt. A nap folyamán felszabadult A b a, Z á m o l y, C s á k b e r é n y, S á r k e r e s z t e s és S á r k e r e s z t u r.

1945. MÁRCIUS 17-én

estig a 9. és 4. gárdahadsereg csapatai 30 kilométer széles arcvonal-szakaszon mintegy 10 kilométer mélyen beékelődtek a német védelembe. Felszabadult F e h é r v á r c s u r g ó és P u s z t a v á m.

1945. MÁRCIUS 18-án

a szovjet csapatok újabb 5 kilométert nyomultak előre, és visszaverve az ellenség meg-megújuló ellenlökéseit, estére elérték a Mór - Bodajk - Fehérvárcsurgó - Székesfehérvár É. vonalat. Felszabadult I g a r, I s z k a s z e n t g y ö r g y, M a g y a r a l m á s, B o d a j k, M o h a, M ó r, S ö r é d.

1945. MÁRCIUS 20-án

az ellenség szivósan ellenállt, hogy megakadályozza a Székesfehérvártól délnyugatra képződött "zsák" bezárását, és fedezze a 6. SS páncélos hadsereg fő erőinek kivonását. A 6. Gárdahadsereg csapatai kiverték az ellenséget Inotáról és Bakonykútiról. A 9. gárdahadsereg lövész magasabb egységei elérték a Sur - Csőszpuszta - Várpalota - Csór D. vonalat. A 4. gárdahadsereg csapatai is sikeresen törtek előre, a nap folyamán 12 ellenlökést háritottak el, felszabadították Csór t és Nádasdladány t. A 26. hadsereg pedig előrenyomulása során megtisztította az ellenségtől Mezőszilast és Mezőkomáromot. Felszabadult még Bakonykúti.

1945. MÁRCIUS 21-én

fokozódott a harcok hevéssége. A németek az arcvonal több pontján 40-60 harckocsival és rohamlőveggel támogatott ezred erejű gyalogsággal ellenlökéseket hajtottak végre. Ezeket a szovjet csapatok sorra visszaverték. Erősen kibontakozott a 26. hadsereg támadása, csapatai 50 más helységgel felszabadították Lajoskomáromot, Déget, Enyinget, Fekete pusztát, (Mátyásdomb), Lepsényt, Kis lángot, Bakony-csernyét, Fülét, Polgárdit, Sáregrest, Sárkeszít, Csősz t, Kálózt, Mezőszentgyörgyöt, Nagyveleget, Pusztaregest, Seregélyest, Soponyát. Ugyanerre az időre a 27. hadsereg kijutott Polgárdi vasutállomásig, ezzel sikerült a 6. SS páncélos hadsereg erőinek egy részét "zsákba" zárni, Berhida - Székesfehérvár - Szabadbattyán - Polgárdi - Balatonfőkajár körzetében.

1945. MÁRCIUS 22-én

előrenyomulásuk ütemét meggyorsítva, eredményesen támadtak tovább a 3. Ukrán Front csapatai. A 4. gárdahadsereg visszaverte a Sárviz-csatorna nyugati partján megkapaszkodni akaró ellenség Jenő és Sárszentmihály körzetéből indított ellenlökéseit, s 14 kilométert haladt előre; közben a 20. és 21. lövészhadteste Székesfehérvárról vivott utcai harcokat és befejezte Székesfehérvár felszabadítását. Ezen a napon szabadult fel Kőszárhegy, Sárszentmihály, Szabadbattyán, Szabadhidvég, Tác, Urhida, Csabdi, Jenő, Mány.

1945. MÁRCIUS 24-én

szünet nélkül folytatódott az előrenyomulás. Ennek során a szovjet csapatok megtörték az ellenség ellenállását a Bakony hegységben.

1945. MÁRCIUS 25-ig

a szovjet csapatok csapásai alatt teljesen felbomlott a Duna és Balaton közötti német védelem, s megteremtődtek a feltételei annak, hogy a szovjet csapatok kifejlesszék a támadást Bécs irányában.

I r o d a l o m

BORUS József: Fejér megye felszabadítása. = Fejér megyei Szemle. 1965. 2.sz. 5-24. l.

Fejezetek hazánk felszabadításának történetéből. Bp. 1960. Zrinyi Kiadó. 306 l.

Felszabadulás. 1944. szept. 26 - 1945. ápr. 4. Dokumentumok hazánk felszabadulásának és a magyar népi demokrácia megszületésének történetéből. Bp. 1955, Szikra. 512 l.

JENEI Károly: Székesfehérvár felszabadulása. = Fehérvár. A Vörösmarty Irodalmi Társaság irodalmi és helytörténeti antológiája. 1955. 1.sz.

MALAHOV: A Dunához előretört ellenséges csoportosítás felszámolása. /1945. jan. 27 és febr. 16. között/ = Fejezetek hazánk felszabadításának történetéből. Bp. 1960, Zrinyi Kiadó. 103-188.l.

MALAHOV: A 3. Ukrán Front visszaveri a fasiszták Komárom körzetéből indított támadásait. /A németek első ellencsapása 1945. jan. 2-7-ig/ = Fejezetek hazánk felszabadításának történetéből. Bp. 1960, Zrinyi Kiadó. 65-75.l.

MALAHOV: A 3. Ukrán Front 4. Gárda Hadserege visszaveri a német fasiszta csapatok támadását Székesfehérvár északnyugati körzetében. /Az ellenség második ellencsapása 1945. jan. 7. és 13. között/ = Fejezetek hazánk felszabadításának történetéből. Bp. 1960, Zrinyi Kiadó. 87-91.l.

MALAHOV: A 3. Ukrán Front 4. Gárda Hadserege visszaveri a Székesfehérvár délnyugati körzetéből támadó német fasiszta csapatokat. /Az ellenség harmadik ellencsapása 1945. jan. 18. és 22. között/ = Fejezetek hazánk felszabadításának történetéből. Bp. 1960, Zrinyi Kiadó. 92-103.l.

MALAHOV: A védelmi hadművelet előkészítése. = Fejezetek hazánk felszabadításának történetéből. Bp. 1960, Zrinyi Kiadó. 116-200.l.

NEMES Dezső: Magyarország felszabadulása. Dokumentumok. Bp. 1955, Szikra. 256 l.

TÓTH Sándor: A szovjet hadsereg felszabadító hadműveletei hazánkban. Bp. 1955, Szikra. 195 l.

TÓTH Sándor: A szovjet hadsereg felszabadító harcai Magyarországon. Bp. 1965, Zrinyi Kiadó. 393 l.

FEJÉR MEGYE FELSZABADULÁSA A SZÉPIRODALOMBAN

Regények, elbeszélések, versek

BAKLANOV, Grigorij: A főcsapástól délre. (Regény.) Bp. 1959, Kosuth Kiadó, 287 l.

A mozgalmas leírásokkal telített kisregény eseményeit hiteles tényanyagra építi az író. Egy Székesfehérvár körül harcoló szovjet alakulat katonáiról ad élethű ábrázolást.

CSANÁDI Imre: Ballada Fehérvár bombázása után. [Vers.] = Csanádi Imre: Esztendők terhével. Bp. 1953, Szépirodalmi Kiadó, 81-82.l.

CSANÁDI Imre: 1944. Részletek egy készülő költeményből. I-II. = Csillag. 1954. 4.sz. 472-473.l. 9.sz. 1632-1636.l.

Egy szökött magyar katona a Vértes hegységben. Győr - Székesfehérvár tájain.

HERNÁDI György: 1945. [Vers.] = Hernádi György: Földem, sorsom. Bp. 1959, Szépirodalmi Kiadó, 118. l.

Az üldözött költő szülővárosában, Székesfehérvárra érkezik.

JANKOVICH Ferenc: Csepp a tengerben. (Regény.) Bp. 1956, Magvető. 714 l.

Székesfehérvár és egy dunántuli község (Bodajk) élete a felszabadulás heteiben.

JANKOVICH Ferenc: A megébredt táj. [Vers.] = Jankovich Ferenc: Szántód partjainál. Bp. 1954, Szépirodalmi Kiadó, 233-235. l.

Emlékezés a dunántuli harcokra a Sárráten.

MARKIN, Ilja: A Duna partján. (Regény.) Bp. 1954, Honvéd Kiadó. 515 l.

A szovjet hadsereg felszabadító harcai Fejér megyében. A dokumentumregény a modern hadvezetés bőséges ismertetésével írja le izgalmas történelmi regényben a Duna, Vértes, Balaton, Székesfehérvár és Bicske körzetében a 3. Ukrán Hadsereg Gárdahadosztályának hősi és sikeres küzdelmeit.

MISIN, B.: Ercsi, Baracska, Etyek, Budakeszi... (Emlékezések a felszabadulásra.) [Elbeszélés.] = Felszabadult hazánk. Bp. 1955, Katonai Kiadó. 56-57.l.

MEZSERICSER, Igor: Városkapu. [Vers.] Ford.: Kátay Antal. = Fejér megyei Hírlap, 1965, ápr. 3.
Visszaemlékezés 1944-45-re.

NAGY József: Papka. [Elbeszélés.] = Fejér megyei Hírlap, 1958. ápr. 2.
Kedves történet egy idős szovjet katonáról, aki Martonvásáron találkozott négy év után katona fiával.

SÁNDOR András: Megnyertük az ezredéves pert. [Regényrészlet.] = Sándor András: Híradás a pusztáról. Bp. 1950, Szikra. 41-49. l.
Nagykarácsony felszabadulása.

VASVÁRI Iván: Mamása. = Esti Budapest, 1955. 72. sz.
Elbeszélés egy magyar asszonyról, aki saját fiaként ápolta egy sebesült szovjet katonát Dinnyésen, 1945. januárjában.

VITÁNYI János: Csókavári hajnal. Bp. 1951. Ifjúsági Kiadó. 62. l.
1945 télutó. A Vértesben lévő Csókavár fiataljai együtt harcolnak egy előretolt szovjet partizánalakulattal.

ZSOMBOR János: Szovjet hősök magyar földön. A Komszomol neveltje. = Néphadsereg. 1955. 76. sz.
Elbeszélés egy ifjú szovjet katonáról a Velencei-tó körüli harcokban.

ZSOMBOR János: A velencei hősök. [Elbeszélés.] = Szovjet Kultura, 1955. 3. sz.
Egy szovjet hős önfeláldozása a Velencei-tó környékén.

Összeállította: Csukly Alajos

A SZAKSZERVEZETI KÖNYVTÁRAK
FELSZABADULÁSUNK ÉVFORDULÓJÁNAK MEGÜNNEPLÉSÉÉRT

1970. április 4-én ünnepeljük hazánk legjelentősebb nemzeti ünnepét.

1945. április 4-e a magyar nép nagy történelmi eseményének napja, mellyel megvalósult nemzeti függetlenségünk, méltó folytatásaként Dózsa parasztháborújának, a kuruc szabadságharcnak, az 1848-49-es eseményeknek, s az 1917-es orosz forradalmat másodikként követő Tanácsköztársaságnak.

E jubileumi dátum egybeesik Lenin születésének 100. évfordulójával is. A Lenin Centenárium és április 4-e méltó megünneplésében, a rendezvények lebonyolításában nagy feladat hárul mind a társadalmi munkás vagy tiszteletdíjas, mind a függetlenített könyvtárosokra.

Az "Olvasó Népert" mozgalom első akcióként kezdeményezte az Európa Könyvkiadóval, a SZOT-tal és más társadalmi szervekkel közösen az 1969. április 4-től 1970. április 4-ig tartó, szovjet műveket népszerűsítő, Jubileumi Olvasómozgalmat. Az eddig megadott 12 mű Gorkij: Az Artamonovok; Solohov: Emberi sors, valamint Szimonov: Élők és holtak című regényeivel bővült, s így megkönnyíti a könyvtárosoknak a verseny feltételeinek biztosítását, a hat-hat szovjet irodalmi alkotás könnyebb kiválasztását. Sajnos, a verseny elindításakor nem voltak meg a megfelelő feltételek, s így most nagyobb feladat hárul a könyvtárosokra. A Jubileumi Olvasómozgalom célja a szovjet szépirodalmi művek népszerűsítése. Az alkotásokon keresztül közelebb kerülni a szovjet néphez, megismerkedni történelmével, az egyes korszakok problémáival.

Az ünnepélyek, rendezvények megszervezésében jól alkalmazható a negyedévenként megjelenő Eseménynaptár. Ez a kiadvány időrendi sorrendben tárgyalja a nevezetes eseményeket, a városok, megyék felszabadulásának dátumait. A kiállításokhoz feliratokat, képmellékleteket ad. Tartalmazza, illetve utal azokra az irodalmi művekre, amelyek - a II. világháború sorsdöntő csatáitól egészen napjainkig - elért eredményeinkről, kialakult szocialista világrendszerünkről adnak irodalmi tükörképet. Az Eseménynaptár akár faliújságon - tehát a képmellékletek izléses kiállításával -, akár ünnepi könyvespolcok készítéséhez - irodalmi művek összeválogatásával, rövid ismertetésével - megkönnyíti a könyvtáros munkáját, és hasznosítható forgatókönyvet ad kezébe az ünnepségsorozat lebonyolításához.

Meg kell említeni a "Népművelés" c. havi folyóiratot, amely negyedévenként előre közli a TV műsorát, és így irodalmi, képzőművészeti alkotásokkal, történelmi eseményekkel, filmdokumentumokkal segítséget ad a klubkönyvtárak ünnepi műsorának kialakításához, a TV könyvespolcok összeállításához.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár által kiadott Dokumentumok (röplapok és plakátok) fakszimilét közölnek "Hazánk felszabadulásának 25. évfordulójára." Ezek a röpcédulák, cikkrészletek, karikaturák a munka

felvételére, Budapest romokból való felépítésére szólító feliratok szintén kiállítási anyagként alkalmazhatók.

Kérjük a könyvtárosokat, hogy az "Ünnepelj velünk!" mozgalomban, valamint a megyében az MSZMP Végrehajtó Bizottsága, az SZMT és a Megyei Tanács Művelődési Osztálya által meghirdetett pályázatokon résztvevőket támogassák, a lehetőségekhez mérten szerezzék be azokat a műveket, amelyek az esetleges pályázatokhoz szükségesek, művészeti együtteseknél pedig műsoranyagként használhatók.

Az üzemi könyvtárosok szerezzék be a szocialista brigádvetélkedők jubileumi anyagát, a megadott kötelező irodalmat, hogy a brigádtagok igénybe vehessék a könyvtár szolgáltatásait.

A szakszervezeti könyvtárosok részére a jubileumi évben is biztosítjuk a "Kis Bibliográfiák" sorozatában Lenin Centenáriumának alkalmából életének vázlatos ismertetését, életművének hatását a szocialista világregndszer kialakulására, a kommunista társadalom kiépítésére.

Ebben a sorozatban jelenik meg továbbá hazánk felszabadulásának 25. évfordulójára is egy kiadvány, mely nem teljességre törekedve bemutatja történelmünk legjelentősebb 25 évének irodalmi vetületét.

Az ünnepségek, rendezvények lebonyolítását, a műsoranyagok összeállítását akarjuk megkönnyíteni a következő kiadványok, könyvek címeinek felsorolásával.

(HÁRSING Lajos)

Versek és ünnepek. Szavalkönyv középiskolásoknak. Bp. 1967, Zrínyi ny. 275 l.

(ILLÉS Endre)

A megnőtt élet. Husz év magyar elbeszéléseiből. Bp. 1965, Szépirod. Kiadó. 1146 l.

(ILLÉS Lajos)

Tavaszi Magyarországon. Husz év magyar verseiből. Bp. 1965, Szépirod. Kiadó. 630 l.

KELETI István

Ünnepek. Iskolai rendezvények irodalmi műsorai. Bp. 1967, NPI. 81-104.l.

(KERÉKGYÁRTÓ István)

A történelem futószalagán. Antifasiszta lírai antológia. Bp. 1965, Magvető. 703 l.

(KISS Jenő - VÖRÖS József)

Ünnepélyek, megemlékezések. Műsoranyag. Bp. 1967, Tankönyvkiadó. 87-151.l.

SZENDRŐ Ferenc

A tűz csiholói. Forradalmi versek gyűjteménye szavalkóknak. Bp. 1961, Táncsics Kiadó. 669 l.

(VÉRTES Róbert)

Nemzeti és mozgalmi ünnepeink. Bp. 1966, Kossuth Kiadó. 71-113.l.

F. Tordai Emese

A FELSZABADULÁSI ÉVFORDULÓ FŐBB TÁJÉKOZTATÁSI FORRÁSAI

1969-70-ben olyan évforduló-sorozat ünnepeire kerül sor, amelyek átfogják korunk legjelentősebb eseményeinek egész gondolatkörét. A hazai és nemzetközi ünnepek széleskörű előkészítést és tájékoztatást kívánnak meg. A könyvtárak olvasószolgálataira vár a feladat, hogy a jelentkező igényeknek megfelelő irodalommal ellássák az érdeklődőket, a felvetődő problémákban eligazítást adjanak, a propagandamunkájukkal felhívják a figyelmet a kevésbé közismert irodalmi forrásokra is.

A várható igények áttekintésére és kielégítésére jól használható a Népművelési Propaganda Iroda kiadványa, az Utmutató a felszabadulási ünnepekhez. Nem szoros értelemben vett ünnepség-szervezési utmutató csupán, hanem kitér az aktuális népművelési feladatok minden területére, és több hasznos tájékoztatási-jellegű anyag, valamint bibliográfiai összeállítás található benne. A "Módszertani utmutató" című I. fejezetben az egyes klub-fajták és műkedvelő művészeti ágak szerinti csoportosításban találjuk a munkájukra vonatkozó javaslatokat s az ajánlott szindarabok, jelenetek, irodalmi színvadi összeállítások ajánló jegyzékét. Ajánló jegyzéket közölnek az összeállítók a felszabadulás utáni időszak legjobb dokumentum- és játékfilmjeiről is. Ismernie kell a könyvtárosnak a kiadvány 81-87. lapján található "Utmutató felszabadulási emlékkronikák készítéséhez" című fejezetet is, hiszen a honismereti mozgalom akció során nyilván a könyvtárak segítségét kérik majd megyénk helységeiben is. Az országos szervek programját ismerteti az utmutató III. része. A Magyar Rádió és Televízió ünnepi műsorairól tájékozódhatunk itt, valamint az országos pályázatokról, bemutatókról és kiállításokról. Ez a fejezet közli a könyv-, hanglemez-, film-ujdonságok kiadásának tervezetét is. A IV. fejezet négy témakörben előadás-témajavaslatokat, ajánló bibliográfiákat és kiállítási forgatókönyveket közöl. E fejezet ajánló bibliográfiai része - bár nehézkessé teszi használatát a tematikai bontásnak megfelelő négy helyen történt közlés, - jól használható segédlet. Nemcsak önállóan megjelent műveket, hanem folyóirat-cikk válogatást is ad a népi demokrácia kialakulására, a felszabadulás hadászati eseményeire, gazdasági és kulturális fejlődésünkre és mindezek szépirodalmi feldolgozásaira vonatkozó irodalomból. A "Kronika" című V. fejezet anyagát tájékoztatási kérdések megoldásánál hasznosíthatjuk. 1941-től napjainkig lezajlott legfontosabb nemzetközi és magyar események felsorolása és időpontja található az összeállításban. A rendezvények és kiállítások előkészítésében, a tájékoztatásban, a vettélkedőkre való felkészülésben egyaránt jól hasznosítható kiadvány az Utmutató!

Fontos segédeszközeink még a felszabadulással kapcsolatos megyei kiadványok. Így a "Felszabadultunk. Bibliográfia Fejér megye felszabadulásának 20. évfordulójára, Összeáll.: Csukly Alajos. Kiad. MSzMP Fe-

jér Megyei Bizottsága 1965. Székesfehérvár" című kiadvány, melynek új kiadása folyamatban van, valamint Farkas Gábor: "Dokumentumok Fejér megye felszabadulásának történetéből. 1944-1945. MSzMP Fejér megyei Bizottsága 1965. II. kötetben és a Fejér megyei Szemle számaiban található cikkek.

A jubileumi évben számos új kiadvány jelenik meg, sajnos késve ahhoz, hogy az előkészületek időszakának munkájában is betölthessék szerepüket. Különösen fontos, hogy a megyei kiadványokról tudomásunk legyen, és megfelelő példányszámban beszerezzük azokat.

A könyvtáros munkája akkor lesz hathatós az évfordulóval kapcsolatban, ha különös gondot fordít ebben az időszakban a tájékozódásra, alaposan áttanulmányozza a beérkező tájékoztatási anyagokat, figyelemmel kíséri a napisajtót és a folyóiratokat.

G. Á.

A fent ismertetett forrásokon kívül könyvtárosaink figyelmébe ajánljuk a 25 éve történt. Ajánló bibliográfia Magyarország felszabadulásának negyedszázados jubileumára című kiadványt, melyet Lakos Katalin állított össze, s a Szakszervezetek Budapesti Tanácsa és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár adott ki. - A nyolc részre tagolódó bibliográfiában "... felsorolt, többségükben az utóbbi évtizedben kiadott különféle dokumentum- és tanulmánygyűjtemények, tudományos és ismeretterjesztő céllal megírt monográfiák, feldolgozások, történelmi riportok, vagy az antifasiszta ellenállási mozgalom vezetőinek, résztvevőinek visszapillantásait, a bibliográfiák, az eseménynaptárak, valamint a különböző irodalmi műsorok, kiállítások rendezéséhez segítséget nyújtó anyagok mind-mind más nézőpontból elevenítik fel a korszak gazdasági, társadalmi, politikai és kulturális eseményeit... Az értékes, új dokumentumokat, megállapításokat közlő, olvasmányos, a közművelődési könyvtárakban zömmel elérhető, a lehetőleg minél nagyobb példányban meglevő művekre" hívja fel az olvasók és könyvtárosok figyelmét.

Előző számunkban már közöltük, hogy a megyei könyvtárban mikrofilmen fellelhetőek és tanulmányozhatóak a Fejér megyei napilapok 1944., 1945. és 1946. évi évfolyamai. A három év csaknem hiánytalan és eddig nehezen hozzáférhető helyi sajtóanyaga az évfordulóra való felkészülésben a kutatóknak és a könyvtárosoknak nagy segítséget nyújt.

A POLGÁRDI KÖZSÉGI KÖNYVTÁR PROGRAMTERVE

Közeleg hazánk felszabadulásának 25. évfordulója. Bár az országos ünnepekre csak a jövő évben kerül sor, sok község és város ez évben ünnepli felszabadulásának negyedszázados évfordulóját. Az ünnepi program, illetve az évforduló napjára való felkészülés már most elkezdődik országszerte, így Polgárdiban is.

Hazánk felszabadulása 1944. szeptember 23 - 1945. április 4-ig tartott. Ez a felirata annak a k ö n y v k i á l l i t á s n a k is, mely állandó cseréléssel 1970. április 4-ig tart. A kiállítás anyaga olyan regényeket, elbeszéléseket és szépirodalmi igénnyel megírt szociográfikus műveket tartalmaz, amelyek témája az 1945 utáni magyar történelem fontosabb eseményeihez kapcsolódik. A kiállítás könyvei kölcsönözhetőek, sőt különös figyelmet fordítok a művek olvastatására.

Természetesen a könyvtár fő feladata a könyvek biztosítása és ajánlása, de más munkával is segíti a község ezirányu munkáját. Minden rendezvényen jelen leszek a könyveimmel, segítem az irodalmi vonatkozású feladatok megoldását (vers-, novella-, drámarészletek kiválogatása stb.)

Részt veszek a község falukrónikájának írásában, ennek főleg a népművelési területén, de újságcikkek gyűjtésével, könyvanyag biztosításával a munka egészét segítem.

Október 13-án a felsőtagozatos általános iskolások részére "A magyarországi szovjet felszabadító hadműveletek első szakasza 1944 október 6-28" címmel könyvtári vetélkedőt rendezünk. Ez az előadás alapozza meg a tavaszi többfordulós rejtvény sorozatot, melynek eredményét áprilisban ünnepi foglalkozás keretében ismertetjük. Ez a komoly program magas szintű ismeretanyagot feltételez. Ezért segítségül kérem az iskola egyik történelem tanárát, az uttörő csapat vezetőit, és segítséget kérek a Megyei Könyvtártól is. Az ünnepi zárófoglalkozásra mai magyar ifjúsági írók szeretnénk meghívni, ha addig akadályba nem ütközik, Tatay Sándor személyében. A gimnáziumi Olvasókör ugyancsak az ősz folyamán történelmi előadást hallgat, és közösen megtekinti a "25 év magyar történelme regényben és novellában 1944-1968" című kiállítást, melyhez könyvismertetés kapcsolódik. Tavasszal mai fiatal költőt vagy novellistát látunk vendégül. Szeretnénk meghívni egy fiatal művészt, lehetőleg a Színház és Filmművészeti Főiskola egy hallgatóját - önálló előadást megtartására.

Reméljük, munkánk nem lesz eredménytelen, és ebben az időszakban mind a könyvtár külső képét, mind belső tartalmi munkáját áthatja majd az ünnepi készülődés hangulata.

Parall Ferencné

ÜNNEPI ESTEK RENDEZÉSE A KÖNYVTÁRAKBAN

Felszabadulásunk negyedszázados évfordulójának megünneplése, főleg pedig a különböző rendezvények, ünnepi megmozdulások előkészítő munkája sok szállal kötődik a könyvtárakhoz. Az ünnepségeket, találkozókat, műsoros esteket, vetélkedőket stb. rendező szervek elsősorban a könyvtárakban őrzött irodalmi, történeti vagy dokumentum-anyagra támaszkodhatnak, keresik e nagy történelmi forduló emlékeit könyvekben és sajtótermékekben egyaránt. A könyvtárak ilyen és ennél jóval szélesebbkörű információszolgáltatását (mint pl. a városról, községről készült korabeli, dokumentum-értékű fényképfelvételek valamilyen formájú feltárása stb.) kell tekintenünk az intézmény rendeltetésének leginkább megfelelő tevékenységnek. Ha valamely könyvtár helytörténeti különgyűjteményébe rendre bekerülnek és feltárást nyernek a felszabadulás helyi körülményeit kutatók följegyzései, a szemtanuk írásos visszaemlékezései - az intézmény a legfőbb lépéseket a felkészülésre már megtette.

Amikor azt mondjuk, hogy a könyvtár - funkciójának megfelelően - szolgáltatásainak elsősorban tartalmi súlypontozásával, passzív és aktív formáival együttesen vegyen részt az évfordulóval kapcsolatos tennivalókban, arra az alapvető és természetesen adódó feladatkörre utalunk, amely nélkül a "leggondosabban előkészített" rendezvény is csak felszínes hatású, kétes értékű lehet. Másrészt viszont, a lelkiismeretes felkészülésre építve, szinte szükségszerű, hogy a "csendes", előkészítő munka valamilyen nagyobb szabású, ünnepi rendezvényt gyümölcsözzön - természetesen az intézmény sajtószereplésének megfelelő profillal és lehetőleg a könyvtárban. A könyvtárak a helyi viszonyoktól és tervektől függően a rendezvények sokféle formája közül választhatnak, illetőleg vehetnek részt ezek lebonyolításában.

Mindenekelőtt a felszabadulással kapcsolatos i r o d a l o m összegyűjtése a legfontosabb. A bibliográfiai tájékoztatás gyorsaságát és pontosságát itt éppen csak érintve, elengedhetetlen, hogy a könyvtárosnak, mint az irodalmi műsorok összeállítójának vagy ajánlójának, a vonatkozó irodalomról megfelelő mélységű á t t e k i n t é s e legyen, saját állományán kívül is. Különös figyelemmel kell összegyűjtenie - ugyancsak saját könyvtárán kívüli forrásokra is támaszkodva - a lakóhelyére vagy megyéinkre vonatkozó műveket, írásokat, dokumentumokat. Talán említeni is fölösleges, hogy nem elegendő ha ezeket csak "bibliográfia-
ilag" ismeri; a lehetőségekhez mérten törekednie kell belső felépítésük, sőt részleteik megismerésére. (Az eddig kiadott és a még ezután megjelenő teljes és ajánló bibliográfiák jó alapot nyújtanak a munka megkezdéséhez.) Nemcsak a könyvtár saját rendezvényeinek előkészítéséhez, hanem az évforduló előtti időszakban a könyvtárral szemben támasztott széle-

sebb körü igények kielégítéséhez szükséges, hogy a könyvtár mind bibliográfiailag, mind pedig a helybenolvasás, a kölcsönzés területén lehetőség szerint a leggazdagabb anyaggal álljon készen.

Felszabadulásunk népünk egész életében, sorsának további alakulásában döntő változást hozott, új perspektíva nyílt a dolgozó tömegek előtt: hozzáláthattunk a szocializmus építéséhez. Az eltelt negyedszázad alatt nagy utat tettünk meg. A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának és a Hazafias Népfront Országos Tanácsának szeptember 23-i felhívásában megfogalmazást nyertek azok a gondolatok, amelyeket az évforduló megünneplésével kapcsolatban, a felkészülésben munkánk alapjává kell tennünk. Rendezvényeink akkor felelhetnek meg igazán céljuknak, ha nem csupán felszabadulásunk tényéről, eseményeiről, hanem szocialista fejlődésünk azóta elért eredményeiről, megváltozott életünkéről is megemlékezünk, az olvasó tömegek figyelmét felhívjuk történelmi szerepünkre, további tennivalóinkra is. Más szóval: rendezvényeink - ha könyvtári, eszközökkel is - vállaljanak részt, mozgósítsanak a szeptember 23-i felhívás szellemében. Ez a követelmény tehát az ünnepi megmozdulások formai sokrétűségén túl, elsősorban a megfelelően s z é l e s t a r t a l m i é r t e l m e z é s t kívánja meg a rendezőktől, a könyvtárosoktól.

A kérdés most már a szándék megvalósításának mikéntje. Hogyan lássunk elképzeléseink realizálásához? Az első tennivaló - miután a fentebb ismertetett szakmai előkészületeken túl vagyunk -, tájékozódás a helyi párt- tanácsi és tömegszervezeti vezetők terveiről. Ezek időbeni összehangolása, a feladatok szétosztása, az egységes községi terv nemcsak az erők szétszóródását, a párhuzamos szervezéseket zárja ki, hanem egyedül így biztosítható a rendezvények jó színvonala, látogatottsága is. A megbeszéléseken a könyvtáros feltétlenül vegyen részt, mondja el saját terveit, kérje ki a vezetők véleményét, javaslatait. Ismertesse a könyvtár szolgáltatásait, részvételének lehetőségeit a községi rendezvényekben. Kérje a tömegszervezetek támogatását, mozgósítsanak a könyvtár saját rendezvényére is.

Milyen ünnepi esteket rendezhetünk a könyvtárakban? Minthogy más szervek rendezvényeiből is részt vállalhatunk (könyvtári eszközökkel!), a könyvtár falain belül természetesen az intézmény jellegének megfelelőeket kell szorgalmaznunk. A hagyományos, már a gyakorlatban jól bevált formák mellett - figyelembe véve a látogatók érdeklődését, ismert izlését, igényeit - bátran nyulhatunk újabb rendezvényfajtákhoz is.

Az i r o d a l m i e s t e k több fajtája igen kedvelt könyvtáraink többségében. Jól megszerkesztett szépirodalmi és dokumentum anyagból élményt nyújtó, szép ünnepi estet szerezhetünk olvasóinknak. Néhány jó versmondó vagy irodalmi szinpadi tag közreműködése nélkülözhetetlen. A megtanulásra, de még a felolvasásra kerülő szöveget is időben adjuk ki a szereplőknek. Egy-egy helyi aktív magyar szakos tanár, akár az összeállításban, akár a közreműködők meghallgatásában, korrigálásában jó segítsége lehet a könyvtárosnak. Igen hatásosak lehetnek a kifejezetten i r o d a l m i s z i n p a d i m ű s o r o k, a sze-

replők megfelelő mozgatásával, fény- és zenei effektusokkal kísérve. Ahol számolhatunk ilyen együttes szereplésével, feltétlenül javasoljuk, hogy felszabadulási műsorokkal a könyvtárban lépjenek fel. Klubkönyvtárainkban mindenütt, de szabadpolcos, modern könyvtáraink nagy részében a hely biztosítva van e rendezvényfajta lebonyolítására. Az irodalmi szinpadai összeállításokban hangsúlyosan juttassuk érvényre megyénk vonatkozó szépirodalmi alkotásait, sőt dokumentumait is, ha magunk, vagy az irodalmi szinpad vezetőjének bevonásával szerkesztjük meg a műsort. Tartalmazhatja összeállításunk a felszabadulás "történetét" irodalmi művek tükrében, kronológiai sorrendet tartva, mintegy a hallgató elé tárva, megjelenítheti az akkori történelmi időket. Vállalkozhat a műsor ennél "szélesebb" mondanivaló közvetítésére oly módon, hogy nem csupán a korabeli és magyar, hanem a világirodalom egészéből merít anyagához - és így mondja el az ünnep által felvetett legfontosabb gondolatokat hallgatóságának. Ez a nehezebben megírható, de értékesebb, egyetemesebb érvényű összeállítás. Rendezhetünk irodalmi estet mártiriróink műveiből is; életművük fő vonalát követve, sorsuk, mondanivalójuk, emberi példájuk szorosan kapcsolódik az ünnephez, kifejezője felszabadulásunk jelentőségének. Emlékestel tiszteleghetünk megyénk egy-egy olyan költőjének, mint Hernádi (Herz) György vagy Forgács Antal. Ezeken életpályájuk ismertetésén kívül idézzük fel műveik legszebb darabjait, ügyelve a szép tolmácsolásra. Az emlékesteken élő hangszeres zene vagy diákkórus szereplése az ünnepélyesség szempontjából igen kívánatos. Ha irodalmi szinpadai műsorban hangzának el a versek, csak gépi, vágott zenét alkalmazzunk, magnetofonról vagy lemezjátszóról. Itt említjük meg, hogy a zenei betétek, aláfestő jelleggel megszólaltatott, "bekevert" zenék szinte az összes rendezvény nélkülözhetetlen alkotóelemei. Illik az emlékestekre az író, költő legközelebbi hozzátartozóit - és a rendezvény jellegétől függően a Szovjet Hadsereg egy-egy tisztjét - meghívni. Ezzel is emeljük a rendezvény ünnepélyességét, súlyát. Szinvonalas, bár költségesebb forma - s ezért a művelődési otthonnal közösen rendezhető - az önálló előadói est, színész, előadóművész vagy főiskolai hallgató közreműködésével. Ha ezt választjuk, különösen fontos a megállapodás időbeni megkötése.

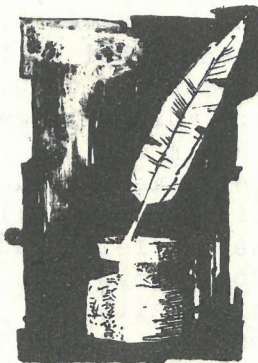
Iró-olvasótalálkozót azoknak az íróknak a közreműködésével rendezhetünk, akik valamelyik munkájukban a felszabadulás történelmi idaszakát dolgozták fel, témájuk szorosan kapcsolódik ehhez az eseménykörhöz. Viszonylag kevés ilyen íróval számolhatunk, saját megyéjük, városuk várhatóan leköti őket erre az időszakra. Meghívhatunk viszont történészt, vonatkozó dokumentumkötet stb. szerzői összeállítóját is, rövid ünnepi műsorral egybekötött a n k é t levezetésére. Egyébtalálkozók rendezésére is mód van, ha az előkészületeket idejében megkezdjük: a hitleri fasizmus hadigépezetével szemben álló partizánok, az ellenállási mozgalom harcosai, veteránok személyes megjelenése a felszabadulási rendezvényen az egész hallgatóság számára maradandó élményt jelenthet, különösen az ifjúságnak. Az ilyen találkozók előkészítésére igen nagy gondot fordítsunk; adjuk kézbe a megfelelő irodalmat, maguk a fiatalok is készüljenek a rendezvényre, legyenek tájékozottak a meghívott életutjáról, az akkori

idők eseményeiről. A találkozók haszna, értéke függ az előkészítő munka színvonalától!

Ahol pedig a zenei ismeretterjesztésnek már hagyományai vannak, és zenekedvelők köre alakult ki a klubkönyvtárakban, könyvtárakban, e közösségek szívesen résztvesznek olyan ünnepi zenei estén, melyet az évforduló tiszteletére hirdetünk meg. Élő hangversennyel nemigen, de lemezjátszóval, esetleg sztereo-berendezéssel számolhatunk. S ha ez éppen még nincs a könyvtárnak, kölcsönözzük a zenebarátok egyikétől erre az alkalomra. (Részletesebben lásd a Jubileumi zenei estek című cikkünkben.)

Végül az ünnepi estek sorában kell megemlítenünk azokat a lehetőségeket, amelyeket a klubszervező rendezvények nyújtanak. Az egyéb alkalmakkor tartott, sok helyen népszerű klubestek is jól megállják a helyüket az ünnepi rendezvények sorában - ha ünnepivé tesszük őket. Ez a kötetlenebb, szórakozást is bőkezűbben nyújtó forma főleg a fiatalabbak körében számíthat sikerre. Az ünnepélyességet adó keret, az est megnyitása, az elhangzó műsorszámok, esetleg irodalmi színpadi összeállítás, komoly zenei mű fölcsendülése ünnepivé emelik az egyébként máskor csak játékokból, táncból álló összejövotelt. Az ennek programjába felvett Kimit tud? játék kérdéseit természetesen az ünneppel kapcsolatos történeti, irodalmi, művészeti és helyismereti anyagból állítsuk össze. A jól ismert szellemi tóttó is alkalmazható ebből a témakörből. Ha nem rendezünk irodalmi estet a baráti szocialista országok felszabadulásáról, - bár ez az internacionalista nevelés szempontjából együvé tartozásunk kifejezésére igen hasznos -, legalább a vetélkedő anyagából ne hagyjuk ki a rájuk vonatkozó kérdéseket. (Folyóirataink közül nem is egy bőven közöl ehhez is jól felhasználható új irodalmat.)

A fenti rendezvénytípusokból mindegyik könyvtár azt válassza ki, amelyik megszervezéséhez lehetősége, adottsága, ereje van. Nem mondjuk ezzel azt, hogy egyetlen rendezvény feltétlenül elegendő az évforduló megünneplésére - elsősorban könyvtárosainknak kell érezniük, hogy a község egységes tervéből mit kell saját területükön vállalniuk. Elvként azonban leszögezhetjük: inkább kevesebbet, de jól megvalósíthatót - a színvonalra is gondolva - tervezzünk.

Felszabadulásunk közelgő évfordulójára minden könyvtár készül valamilyen nagyobb rendezvénnyel. Néhány községi könyvtár már most összeállított tervéből örömmel láttuk, hogy a jobbak nem elégszenek meg csupán egy megemlékezéssel, irodalmi esttel, hanem - lehetőségeiket ötletesen kihasználva - a különböző olvasórétegek és a könyvtár körül csoportosult kis közösségek számára különböző színes programokat készítenek elő.

A könyvtárak zenei ismeretterjesztő munkája, mint sajátos könyvtári tevékenység - ahol a spontán olvasási igények kielégítésén túl erre technikai lehetőség van - végsősoron a zeneművészet, a zenekultúra irodalmának népszerűsítését szolgálja. Amellett, hogy magával a muzsikával felhívja a figyelmet a művészet megismerésére, mélyebb tanulmányozására, egyszersmind élményt is nyújt: az alkotást állítja többkevesebb veszteséggel a műélvező, a befogadó elé. Kinálkozó analógia: amint az irodalmi estek a szépirodalom, a zenehallgatások a szakirodalom egy területe eredeti műveinek tolmácsolásával hatnak a hallgatóságra. Ám ez az azonosság csak látszólagos, hiszen a zeneművek - mint időbeli művészet termékei - csupán előadásuk alkalmával "valósulnak meg" - juthatnak el a hallgatóhoz. Ezért mondjuk azt, hogy a zeneművek akár gépi uton való felidézése, reprodukálása még inkább elengedhetetlen része a zenei ismeretterjesztésnek, mint a szépirodalmi szemelvényeket megszólaltató estek az irodaloménak. Hiszen ez utóbbi művek közvetítése elsődlegesen az olvasással elvben már veszteség nélkül megvalósul.

Az ünnepek, évfordulók különösen alkalmasak arra, hogy a mégoly rendszeres zenei ismeretterjesztés mellett is rendezzünk külön ünnepi esteket, a könyvtár a köznapi szolgáltatásai "passzív" formái mellett éljen az élményt nyújtó, szórakoztató, kötetlenebb tartalmu egyedi rendezvényfajták lehetőségével is. Jóllehet az "igazira", az un. élő zene bemutatására csak kivételes esetekben kerülhet sor, rendelkezésünkre áll hanglemezek a zeneirodalom sok nagyszerű alkotása, kiváló művészek tolmácsolásában.

Az ünnepi zenei estek már eleve feltételezik a sorozatonkívüliséget, tartalmukban pedig az évforduló jelentőségének megfelelő komolyságu válogatást. A műsorok lebonyolításának külsőségeiben is utalniuk kell arra, hogy a többi közül kiemelkedő rendezvényről van szó. A zenebarátok körének tagságán kívül hívjunk meg vendégeket, és képviseltessék magukat a tanács, a tömegszervezetek is. Az estet lehetőleg közismert, vezető személyiség nyissa meg. Kívánatos, hogy a műsort rövid előadás vezesse be, amely a felhangzó művek esztétikai értékére, esetleges aktualitására hívja fel a résztvevők figyelmét. Bizto-

sítsunk erre az alkalomra jól felkészült szakembert - lehetőleg vendég-előadót -, hogy rendezvényünket ezáltal is kiemeljük a megszokottak sorából. (Az előadót megelőzően tájékoztassuk a hallgatóság zenei kultúrájáról, ízléséről és az addigi programokról.)

Már a műsorok összeállításához jó kikérni szakember véleményét. A zene természetéből adódik, hogy felszabadulásunk történelmi tényének olyasfajta tematikus ábrázolása, amilyen az irodalomban előfordul, itt nem jöhet számításba. Az pedig éppen nem valószínű, hogy a szövegi tartalmuknál fogva az ünnephez kapcsolódó művek lesznek az évforduló jelentőségéhez méltóak műsorunkban. Ellenkezőleg, vállalnunk kell a transzpozíciókon keresztül kifejeződő, magasabbrendű zenei tartalmakat közvetítő műveket, műformákat. Milyen szempontjaink lehetnek a válogatásnál? Részessítsük előnyben a szabadság, az emberiség nagy kérdései ihlette alkotásokat, azokat, amelyeket a nép igazába vetett hit, a győztes forradalmak lendülete forrósít át; műsorra kerülhetnek közkedvelt művek nagy klasszikus és modern zeneszerzőktől, akik mindig is az emberi haladás eszméinek hordozói voltak. Rendezhetünk műsort a mi nagyjaink kiemelkedő alkotásaiból, például Liszt Ferenc, Bartók Béla, Kodály Zoltán műveiből. Tervezhetünk népszerű operaestet is - akár a magyar, akár az egyetemes operairodalomból összeállított - tematikusan is könnyebben megfogható műsor keretében.

Másik, fontos tartalmi szempontja lehet az összeállításnak: a hallgatóság zenei kultúrájának szintje. Például a még járatlan, kezdő hallgatók a komoly zenében is inkább a könnyebben érthetőt, a romantikusokat, a klasszikusokat fogadják szívesen, míg a modern, XX. századi muzsika viszonylag csak szűk réteget mondhat magának. Ennek figyelmen kívül hagyása a sikerre nézve igen veszélyes lehet.

Különbféle zeneszerzők egy műsorban való szerepeltetésének is vannak bizonyos szabályai, még akkor is, ha egy stíluskorszak alkotásait szólatatjuk meg egymás után. (Nyilvánvalóan nagy hiba lenne, hangversenyműsorunk egységét bontaná meg például egy Honeggerre következő Rossini- vagy Mozart-mű stb.) A különböző stílusértékű és tartalmu művek kompozíciós elemként való felhasználása, a velük való tudatos műsorépités már komoly felkészültséget igényel. Ezért szakember tanácsának hiányában helyes, ha a színvonalasabb hangversenyek összeállításait át vesszük, illetve tekintjük mintának. Választhatunk az alábbi hangversenyprogramok közül is:

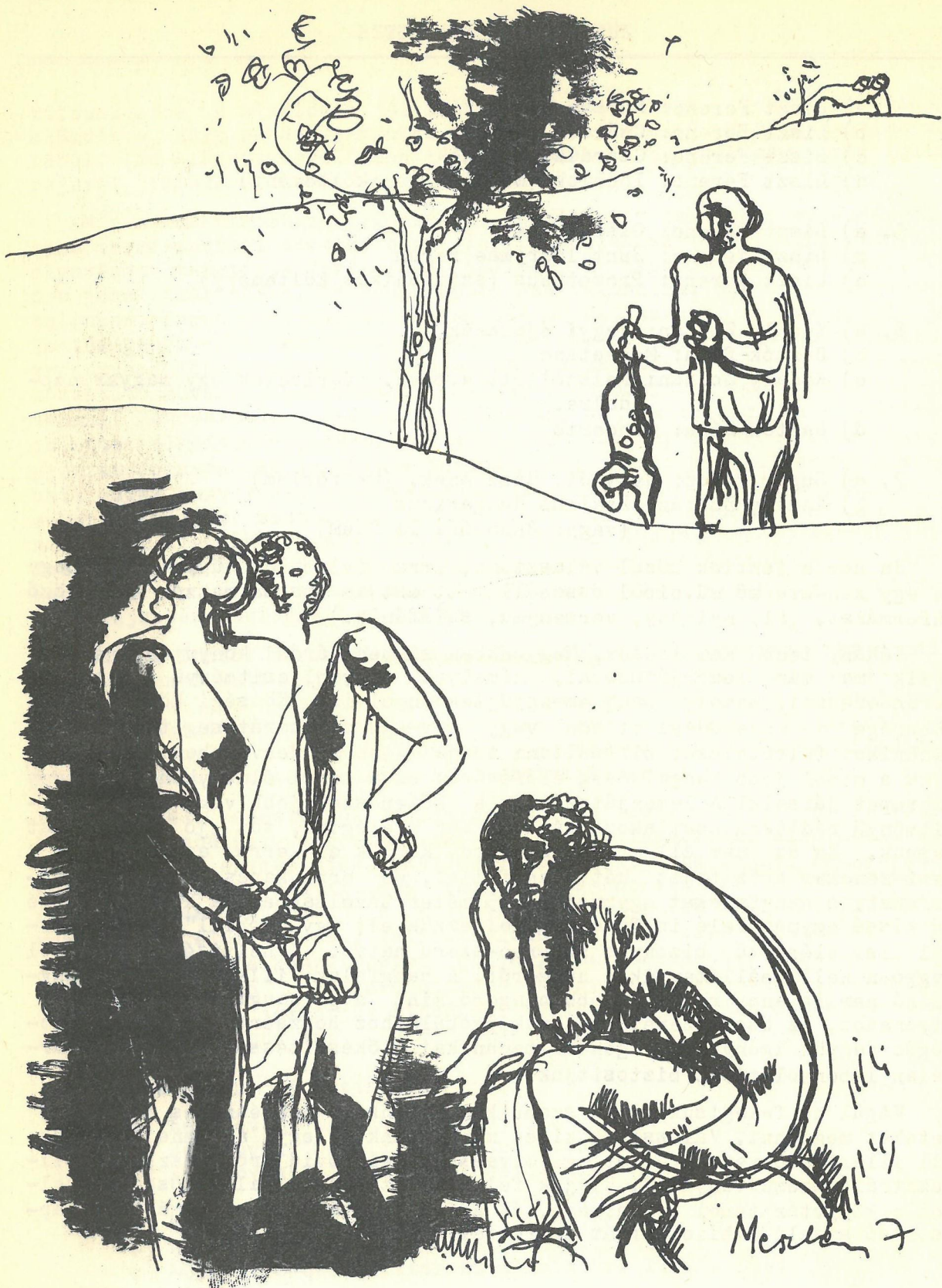
1. Beethoven: IX. szimfónia
2. a) Beethoven: Egmont (nyitány)
 b) Beethoven: C-moll Patetikus szonáta
 c) Beethoven: VI. Pastoral szimfónia
3. a) Mozart: Es-dur szimfónia. Nro 3. (K. 549)
 b) Mozart: G-moll szimfónia. Nro 2. (K. 550)
 c) Mozart: C-dur Jupiter szimfónia Nro 1. (K. 551)

4. a) Liszt Ferenc: Sursum corda
 b) Liszt Ferenc: Csárdás macabre
 c) Liszt Ferenc: Csárdás obstine
 d) Liszt Ferenc: Ideálok (szimfónikus költemény)
5. a) Liszt Ferenc: Ossa arida
 b) Liszt Ferenc: Sunt lacrymae rerum
 c) Liszt Ferenc: Prometheus (szimfónikus költemény)
6. a) Kodály Zoltán: Hegyi éjszakák
 b) Bartók Béla: Medvetánc
 c) Kodály Zoltán: Felszállott a páva. Variációk egy magyar népdalra.
 d) Bartók Béla: Concerto
7. a) Sugár Rezső: Hunyadi. Hősi ének. (Oratórium)
 b) Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus
 (vagy: Budavári Te Deum)

Ha nem a fentiek közül választunk, arra feltétlen ügyeljünk, hogy az egy zeneszerző műveiből összeállított est is tartalmazzon különböző műformákat. (Pl. nyitány, versenymű, szimfónia.)

Néhány technikai tanács. Megyénkben minden járási könyvtár rendelkezik ma már lemezjátszóval, némelyek nagyteljesítményű sztereoberendezéssel, komoly hanglemezyűjteménnyel is. Községi könyvtáraink többsége a művelődési otthon vagy egy-egy zenebarát segítségével a technikai feltételeket biztosítani tudja ilyen rendezvényhez. Igyekezünk a minél jobb hangminőség elérésére; ez a zenei élményben igen nagy szerepet játszik! A lemezjátszónak a közepesnél jobb vagy nagy teljesítményű rádiókra csatlakoztatásával már kielégítő, sőt jó hanghatást kapunk. Ha ez nem áll rendelkezésre, kérjük el erre az alkalomra a beat-zenekar erősítőjét két hangfallyal, és erre kapcsoljuk lemezjátszónkat. A hangfalakat egymástól 2-5 méter távolságban, a közönség felé és kissé egymás felé is fordítva helyezük el; így "normál" berendezéssel is elérhető bizonyos sztereo-szerű hatás. A helyiség méreteitől függően kell beállítanunk a hangerőt. A hangfalak, illetve a több hangszóró nem is annyira a nagyobb hangerő mint a jó hangminőség céljából kívánatos. Az összeszereléshez, a kipróbáláshoz hozzáértő személy segítségét vegyük igénybe. A gondos technikai előkészítéssel a műsor zavartalan lebonyolítását biztosítjuk.

Végül ne felejtsük el a számunkra leginkább természetes előkészületeket megtenni. Válasszunk ki és mondassunk el egy, a zenei műsorhoz jól illeszkedő verset, esetleg olvassunk fel rövid prózarészletet, illusztráló szemelvényként. Hívjuk fel kiállítással a hallgatóság figyelmét a könyvtár zenei irodalmára, és adjunk kézbe az est témájához kapcsolódó ajánló bibliográfiát is, rendezvényünk látogatóinak.

Meszlényi János: Tavasz

az olvasó népért

A következőkben e rovatcím alatt rendszeresen közölt írásokban az Olvasó Népért mozgalom Fejér megyei tapasztalatainak, eredményeinek és problémáinak kívánunk hangot adni, megszólaltatva mindazokat, akik hivatásszerűen vagy társadalmi megbízatásuktól indítva e nagy jelentőségű összefogásban résztvesznek, illetőleg a kitűzött célok megvalósításáért munkálkodnak. Amellett, hogy írók, olvasók, pedagógusok, népművelők, könyvtárosok és KISZ funkcionáriusok nagy, közös ügyünket segítő gondolatait, tanácsait és az eredményes tevékenység módszereit közreadjuk, ezen a helyen számolunk be minden, az olvasómozgalommal kapcsolatos - helyi és megyénket érintő országos - eseményről is. Itt elsősorban könyvtároseininkat kérjük, támogassák az olvasómozgalom eredményességét beküldött írásaikkal is.

A KISZ KB Kulturális Osztályának kiadásában megjelent "Játék és vallomás..." című olvasónapló közli az "Olvasó Ifjuságért" mozgalom keretében meghirdetett alábbi pályázati felhívást, melyet ezúton is a könyvtárosok figyelmébe ajánlunk. A kiadvány, amely olvasmányajánlást is tartalmaz, a KISZ-szervezeteknél kapható 3 forintos áron. Ahol még nem indult meg ez a mozgalom, a könyvtárosok vegyék fel a kapcsolatot a KISZ vezetőséggel, és kezdeményezzék ők is, könyvtári eszközökkel támogassák minél több fiatal részvételét ezen a hasznos és az eddigiekénél sokkal vonzóbb, érdekesebb pályázaton.

Hazánk felszabadulásának 25. évfordulójára

OLVASÓNAPLÓ - PÁLYÁZATOT

hirdetünk

A PÁLYÁZATON RÉSZT VEHETNEK:

- a) a szakmunkástanulók
- b) a középiskolai tanulók
- c) a dolgozó fiatalok (az iparban, a közlekedésben, a mezőgazdaságban, a kereskedelemben dolgozó fiatal munkások, alkalmazottak és tisztviselők)
- d) a néphadseregben és a többi fegyveres testületben szolgálatot teljesítő fiatalok

A PÁLYÁZÓK FELADATAI:

1. Olvasási terv készítése és legalább öt könyv elolvasása.
2. Az olvasónaplóban közölt rejtvények megfejtése. (A napló akkor is eredményesen részt vehet a pályázaton, ha nem sikerül minden rejtvényt helyesen megfejteni.)
3. A naplóban fölített kérdések megválaszolása.
4. Az olvasási tapasztalatok, olvasmányélmények részletesebb kifejtése a naplóban megadott valamelyik témából. (Az olvasói vallo-más tárgya a felsorolt témákon kívül szabadon is megválasztható.)
5. Részvétel irodalmi előadásokon, író-olvasó találkozókön, a rádió és tv irodalmi műsorainak megtekintése (meghallgatása) és ezek-ről a naplóban rövid vélemény megfogalmazása.
6. A naplóban közreadott kérdőívek kitöltése és határidőre való be-küldése.

PÁLYÁZATI HATÁRIDŐK:

Az 1.sz. kérdőívet (a jelentkezési lapot) 1970. január 1-ig,
a 2. sz. kérdőívet (a beszámolólapot) 1970. március 1-ig,
a 3. sz. kérdőívet (a szavazólapot) 1970. május 1-ig,
a kitöltött, kész olvasónaplót 1970. május 15 - június 15 között kell átadni a KISZ alapszervezet kulturfelelősének vagy titkárának.

AZ OLVASÓNAPLÓ-TULAJDONOSOK KEDVEZMÉNYEI:

1. Tíz százalékos kedvezményt kapnak kb. 200 különféle szépirodalmi és ismeretterjesztő könyv vásárlására és két ünnepi kiadványt féláron vá-sárolhatnak meg. A könyvek jegyzékét a könyvesboltokban és a könyvbizo-mányosoknál lehet megtekinteni. A kedvezményes vásárlásra jogosító utalványok az olvasónapló utolsó oldalán találhatóak.
2. A résztvevők, amennyiben határidőre beküldik a kérdőíveket, három alkalommal sorsolásban vesznek részt - még a végső eredményhirdetés előtt - és értékes jutalmat nyerhetnek.
3. A könyvtárakban a naplótulajdonosok részére irodalmi esteket, író-olvasó találkozókat, klubösszejöveteleket szerveznek, az elolvasásra kért könyveket biztosítják, és a napló feladatainak megoldásához rend-szeresen tanácsot adnak. Segítenek az olvasási program összeállításá-ban, a programban szereplő könyveket előjegyzik.
4. A legjobb olvasónaplókat benyújtó pályázók meghívót és tiszteletje-gyet kapnak arra az ünnepi irodalmi estre, ahol a pályadíjak átadására is sor kerül.

AZ OLVASÓNAPLÓ-PÁLYÁZAT DIJAI:

A legjobb naplókat négy kategóriában - a résztvevő ifjusági rétegeknek megfelelően - értékes díjakkal, köztük sok könyvvel és könyvvásárlási utalvánnyal jutalmazzuk.

4 db I. díj:	Külföldi társasutazás.
4 db II. díj:	Kéthetes üdülés és 1-1 táskarádió.
4 db III. díj:	Könyvespolc.
4 db IV - XXV. díj:	Tárgyjutalmak.

Az olvasáshoz sok jó könyvet, a pályázathoz sok sikert kívánunk minden naplótulajdonosnak.

Magyar Kommunista Ifjusági Szövetség

Magyar Írók Szövetsége
Szakszervezetek Országos Tanácsa
Művelődésügyi Minisztérium

Munkaügyi Minisztérium
Honvédelmi Minisztérium
Szövetkezetek Országos Szövetsége

A "Játék és vallomás..." című kiadvány ötoldalas olvasmányjegyzéket közöl, mely irodalomra a pályázaton résztvevőknek szüksége van, illetőleg, amely művek olvasását a könyvtárosoknak is szorgalmazniuk kell. A közreadott jegyzékben nem szerepelnek túl bőven a külföldi és a hazai klasszikusok világhírű művei. Ez nem jelenti azt, hogy Balzac, Cervantes, Defoe, Goethe, Dickens, Swift, Mark Twain, Csehov, Tolsztoj, Puskin, Stendhal, Zola, Hugo, Reymont, Shakespeare és a többi nagy író bármely munkáját ne kellene ajánlaniuk. Természetes az is, hogy Arany János, Balassi Bálint, Petőfi, Mikszáth, Jókai, Móricz, Krudy, Móra, Gárdonyi, Tömörkény, Ady, Juhász Gyula, Kosztolányi, Karinthy Frigyes, József Attila és más magyar klasszikusok elsőrendű szerepet töltenek be ma is a legújabb nemzedékek művelődésében. Ajánljuk tehát minden munkájukat, és tartsuk fontosnak az olvasóprogramokban szerepeltetésüket is!

Hangsúlyozzuk: a könyvtárosok készséggel segítsenek minden fiatalnak kiválasztani az érdeklődésüknek, ízlésüknek leginkább megfelelő könyveket. Bár a fenti pár szavas felsorolás is sejteni engedi a pályázóknak ajánlandó művek nagy területét, a könyvtárosok mindenképpen szerezzék be alaposabb tájékozódás céljából a kiadványt - legalább egy példányban - a helyi KISZ szervezettől.

Az Olvasónapló-pályázat lebonyolítását a KISZ bizottságok, alapszervezetek és a könyvtárak tartják kézben. A munka összehangolása, az esetleges lemaradások elkerülése és a pályázat eredményessége céljából az alábbiakban mi is közöljük azt az u t m u t a t ó t, melyet a KISZ Központi Bizottságának Kulturális Osztálya juttatott el a KISZ szervezetekhez, járási kerületi, városi és megyei KISZ Bizottságok kulturális vezetőinek - s amelyet helyes, ha könyvtárosaink is ismernek.

NYOLC KÉRDÉS - NYOLC FELELET AZ OLVASÓNAPLÓ-PÁLYÁZATRÓL

1 Mit tegyen a KISZ alapszervezet vezetősége az Olvasónapló-pályázat népszerűsítése és a jelentkezők szervezése érdekében?

Helyezzék el a plakátokat olyan helyen, ahol a fiatalok gyakran megfordulnak. (KISZ helyiség, ifjúsági klub, művelődési otthon, könyvtár). Terjesszék a fiatalok között a pályázatra felhívó röpcédulákat. - Taggyűlésen olvassák fel a pályázati felhívást. Ismertessék azokat a kedvezményeket, amelyekben a pályázaton résztvevő naplótulajdonosok részesülnek: értékes díjak, könyvvásárlási kedvezmény, sorsolásban részvétel, a könyvtár az olvasásra igényelt könyvek előjegyzése és biztosítása, meghívás irodalmi estre, író - olvasó találkozóra stb. A kulturfelelős bizzon meg aktivistákat az olvasónaplók terjesztésével. (A napló ára: 3.- Ft.)

2 Hogyan alakítsuk ki a kapcsolatot és együttműködést a helyi (közművelődési, üzemi-szakszervezeti, iskolai) könyvtárral?

A KISZ kulturfelelős keresse fel a könyvtárosokat (ahol több KISZ alapszervezet van, a kulturfelelősökkel és könyvtárosokkal közösen tartanak megbeszélést) és tisztázzák a közös tennivalókat. Az alapszervezet, a kulturfelelős feladata, hogy a naplóval rendelkező fiatalokat a könyvtárba irányítsa. Igen szerencsés megoldás lenne, ha a pályázaton résztvevők együtt látogatnának el a könyvtárba, ahol mindjárt közösen tisztázhatnák a napló használatával kapcsolatos kérdéseket és a könyvtáros tanácsokat adna az olvasási program kialakításához. Jó kezdeményezés lenne - ha erre mód és lehetőség van -, hogy a naplóval rendelkező fiataloknak könyvekről vitákat szerveznének. A könyvtárosok szívesen közreműködnek a pályázat sikere érdekében, de a pályázat szervezési munkái nem rájuk tartoznak. Tájékoztatásul vázoljuk, milyen feladatokra vállalkoznak a könyvtárosok:

a) a könyvtárban propagandát fejtenek ki a pályázat érdekében (plakát, röpcédula).

b) nyilvántartják a naplóval jelentkező fiatal olvasókat, rendszeresen felvilágosítást és tanácsot adnak nekik az olvasmányokkal, a napló feladatainak megoldásával kapcsolatban.

c) könyvajánló polcokon kiemelik a javasolt könyveket.

d) helybenolvasásra, használatra rendelkezésre bocsátják azokat a kézikönyveket, amelyek segítenek a rejtvények megfejtéséhez.

e) Szívesen tartanak könyvbemutató beszélgetéseket, olvasó vitákat.

f) résztvesznek a naplók értékelését végző bírálóbizottságban.

1970. január 1-ig kell összegyűjteni az alapszervezetekben a jelentkezési lapokat. Ezeket együtt kell beküldeni a Könyvtártudományi és Módszertani Központ (Bp. VIII., Múzeum u.3.) címére. Ugy adják postára, hogy január 10-ig megérkezzen. (A később érkező lapok nem vehetnek részt a sorsolásban.)

1970. március 1-ig kell összegyűjteniük az alapszervezeteknek a Beszámoló-lapokat, és március 10-ig együttesen küldendő be ugyanarra a címre.

1970. május 1-ig összegyűjtendő a Szavazó-lapok, és május 1-ig beküldendő.

A kész olvasónaplókat 1970. június 15-ig kell összegyűjteni az alapszervezetekben. Ekkorra kell megszervezni a helyi bíráló bizottságot. Miután értékelték a naplókat, kategóriánként a legjobb 5-5 naplót be kell küldeni a járási, a városi (városi-kerületi) KISZ Bizottságra, 1970. július 30-ig. A járási, városi (kerületi) bíráló bizottságok végezzék el az értékelést és a kategóriánként legjobb 5-5 naplót küldjék meg a Megyei KISZ Bizottságnak szeptember 10-ig. A megyei KISZ Bizottságok és a Budapesti KISZ Bizottság kulturfelelősei megszervezik az értékelést a kategóriánként legjobb 5-5 naplót megküldik a Könyvtártudományi és Módszertani Központ címére 1970. október 1-ig.

Eredményhirdetés: 1970. november 1- 30. között.

3

Kik legyenek a bírálóbizottság tagjai, mi lesz a munkájuk, hogyan végezzék?

A bírálóbizottság az alapszervezeteknél 3, a többi esetben 5 tagu legyen. A kulturfelelős mellett 1 könyvtáros és 1 pedagógus tagot kérjünk fel. (Az 5 tag esetében 2 könyvtáros + 2 pedagógus + a kulturfelelős.) A bírálóbizottságok tennivalóit, az elbírálás módját és a rejtvények helyes megfejtését június 15-e után megküldjük a kulturfelelősöknek.

4

Miképpen szervezzük meg a naplópályázat helyi nyilvános eredményhirdetését?

Ünnepélyes KISZ összejövetel, klubnap vagy művelődési otthonban, könyvtárban rendezett irodalmi, műsoros est keretében hozzuk nyilvánosságra, kik jutottak tovább. A tovább nem jutott pályázókat az alapszervezet, a járási, városi (kerületi) és megyei bizottságok jutalmazták tárgy és könyvjutalmakkal - a helyi üzemek, termelőszövetkezet, a könyvesboltok, könyvtárak, művelődési otthonok anyagi segítségével.

5

Hogyan és milyen természetű segítséget adjunk a pályázóknak a feladatok elvégzéséhez, a napló kitöltéséhez?

Mindenekelőtt kérjük, hogy töltsék ki a nevezési lapot, és adják át az alapszervezet kulturfelelősének. Figyelmeztessük őket, mikor

kell leadniuk a többi lapokat és a naplót. Leghelyesebb, ha a nevezési lapok alapján csinálunk egy egyszerű nyilvántartást. (Név, cím feltüntetésével). Így mindig tudjuk kik pályáznak és figyelmeztethetjük feladataikra. Egyáltalán nem ellenkezik a pályázat feltételeivel, nem kisebbíti az egyéni teljesítményt, ha a pályázókat közös munkára ösztönözzük. (Pl. közös rejtvényfejtés, közös felolvasás, a naplójegyzetek kitöltésének közös megbeszélése.)

Minden alapszervezetnek ajánljuk, hívják össze a pályázaton résztvevőket és a napló kitöltéséhez adjanak részletes utmutatást. A tanácsadásra kérjenek meg pedagógusokat, könyvtárosokat.

6

Mit tehetünk annak érdekében, hogy a fiatalok ösztönzést-lelkességet és maradandó élményeket nyerjenek?

A művelődési otthonok, könyvtárak vezetőit, a szakszervezeti kulturfelelősöket, a KISZ-vezető tanácsokat, a tanárokat, tanítókat nyervek meg az ügynek. Segítségükkel szervezzünk irodalmi estet, író-olvasó találkozót, egy-egy könyvről ismeretterjesztő előadást. Ezekre hívjuk meg a pályázókat.

A TV, rádióműsorból, a mozik programjából válasszunk ki néhány jó művet, művelődést és izlést fejlesztő műsort. Szervezzük meg ezek közös megnézését - meghallgatását és vitáját. Igen jó hatása lesz, mert segítünk a szélesebb tájékozódásban és a fiatalok véleményének alakításában, sőt önmaguk gondolatainak kifejezésében is.

7

Milyen kedvezményeket élveznek és miképpen élhetnek vele a pályázók?

Három sorsoláson vehetnek részt. Ehhez azonban az szükséges, hogy az alapszervezet kulturfelelősének átadják a kitöltött "Jelentkezési lap"-ot, a "Beszámoló lap"-ot, a "Szavazó-lap"-ot a megadott határidőig, s hogy ezt a kulturfelelős együtt, ugyancsak határidőre feladja a Könyvtártudományi és Módszertani Központ (Bp. VIII., Múzeum u. 3.) címére. A naplóban található utalványok felhasználásával kedvezményesen vásárolhatnak könyveket a legközelebbi könyvesboltban, könyvtárusi helyen azokból a könyvekből, amelyek a "Játék és vallomás olvasónapló-pályázat" című listán szerepel. A listát az elárusító helyek és az alapszervezetek is megkapják.

8

Milyen határidőket kell figyelembe venniük az alapszervezetek, a járási (kerületi), városi és megyei bizottságok kulturfelelősöknek?

Ünnepélyes KISZ összejövétel, klubnap vagy művelődési otthonban, könyvtárban rendezett irodalmi, műsoros est keretében hozzuk nyilvánosságra, kik jutottak tovább. - A tovább nem jutott pályázókat az alapszervezet, a járási, városi (kerületi) és megyei bizottságok jutalmazták tárgy- és könyvjutalmakkal - a helyi üzemek, termelőszövetkezet, a könyvesboltok, könyvtárak, művelődési otthonok anyagi segítségével.

1 9 6 9 . j u l i u s - s z e p t e m b e r

1919-1969. [Az (MSZMP Fejér megyei Bizottság, Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetem) által 1969. március 18-án rendezett tudományos emlékülés előadásainak anyaga.] [Székesfehérvár, 1969.] 80 l.

A sárbogárdi járás a Tanácsköztársaság idején. (Feldolgozta: Farkas József, Kovács Imre stb.) [Kiad. a Járási Tanács VB.] [Sárbogárd, 1969.] 57 l.

A Magyar Tanácsköztársaság 50. évfordulójának emlékére és történetének részletesebb megismerésére megjelentetett kötetek sorát két újabb kiadvány gyarapította. A tudományos emlékülés előadásai és korreferátumai (Strasszer György: A Tanácsköztársaság politikai viszonyainak néhány kérdése Fejér megyében; Farkas Gábor: A munkáshatalom megteremtésének előzményeihez. /A hatos direktórium kiküldése/; Klausz Jenőné Móra Magda: Agrárkérdés Fejér megyében 1918-1919-ben; Csongor Endréné: A Tanácsköztársaság kulturpolitikája megyénkben és Benkő Károly: A Tanácsköztársaság elemi iskolájának új tankönyvéről) nem egy kérdésben az események regisztrálása mellett mélyre ható elemzését adják a korszak legfontosabb kérdéseinek.

A sárbogárdi járás a Tanácsköztársaság idején című kiadvány "nem tudományos igényű munka, csupán a rendelkezésünkre álló - koránt sem teljes - emlékek, ismeretek egyféle rendszerezése. Célunk, hogy segítséget nyujtsunk, kedvet ébresszünk a helyi kutató munkához, és lehetőséget adjunk a helytörténeti eseményekbe való betekintésre..." olvashatjuk az előszóban, s elmondhatjuk, hogy a feldolgozást végző hét tagú kollektíva (Farkas József, Kovács Imre, Lugosi Árpádné, Molnár Gyula, Szabó István, Szücs István, Várhelyi László) a célkitűzésnek eleget tett. A honismereti szakkörök községi feldolgozásait, a szemtanúk visszaemlékezéseit is felhasználó kiadvány - bár anyagát csak a járás területéről meríti - az események és az állásfoglalások megyei hasonlósága miatt, azon túlmenően, hogy a járásban alapvető munka, az egész megyében is érdeklődésre számíthat, hisz a teljesebb, a megyei összkép kialakítását is segíti, árnyaltabbá teszi.

Alba Regia. Annales Musei Stephani Regis. (Az István Király Múzeum évkönyve.) Székesfehérvár. ([Fejér megye], Megyei Múzeumok Igazgatósága.) 29 cm.

Vol. 8-9. 1967-19[68]. (Szerk. Fitz Jenő. Segédszerk. Makray János.) 1968[1969]. 299 l., 32 t. /István Király Múzeum közleményei. C.sor. 8-9./

A már ötödikben megjelenő évkönyv most is, mint minden esetben, mind a szakemberek körében, mind az érdeklődők között elismerést viv ki. Tanulmányai és közleményei közt most is számos olyan van, amely szélesebb körű érdeklődésre tarthat joggal igényt. Külön értéke a kötetnek, hogy a nem magyar nyelvű publikációkat magyar nyelvű összefoglalás kíséri.

A kötet 11 tanulmányának mindegyike egy-egy jelentős kérdést tárgyal. (Makkay János: A Vinca-Kultura sajátos agyagtárgya, Bándi Gábor: Megjegyzések a "Vucedoli-kérdés" kutatástörténetéhez, Petres Éva, F.: A bélyeges La-Tene kardok problémájához, Bojár Iván: A székesfehérvári kőpillér, Fitz Jenő: A székesfehérvári kőpillér helyi vonatkozásai, Bakay Kornél: A Székesfehérvár környéki 10-11. századi temetők és a fejlődési színhely kérdése, Kralovánszky Alán: A székesfehérvári un. István szarkofág kérdéséhez, Éry Kinga, K: A sárbogárdi 10. századi közösség rekonstrukciója régészeti és embertani adatok alapján, Fitz Jenő: Francia metszét Székesfehérvár 1601. évi ostromáról, Farkas Gábor: Adatok a földreformok történetéhez Fejér megyében 1920-1946. és Salamon Konrád: A dunapentelei Nemzeti Bizottság működése.) A Tanulmányok részt az Évi jelentés 1965-1966 követi, majd a Közlemények, Irodalom, Szemle rész található. A Közlemények közt is olyan írások találhatók, mint: Kralovánszky Alán: Előzetes jelentés az 1965. évi székesfehérvári ásatásokról, Varga Marianne, U.: Mesteremberek Székesfehérvárott a 18. században, valamint Sonkoly István: Megzenésített Vörösmarty művek című munkája, hogy csak néhányat említsünk.

Terünk sincs arra, de nem is feladatunk, hogy a kötet valamennyi írását megemlítsük, még kevésbé, hogy azokkal részletesebben foglalkozunk. Annak hangsúlyozásával kell megjelenését regisztrálnunk, hogy ez a kötet is, mint az előzők, a helytörténeti munkák között alapvető.

Szakál Ernő - Entz Géza: István király szarkofágja. (Kiad. a [Fejér megye], Megyei Múzeumok Igazgatósága.) Székesfehérvár, 1969. 28 l. /István Király Múzeum közleményei. A. sor. 11./

A két rövid, önálló tanulmány a székesfehérvári Romkertben látható szarkofág - mely az elmúlt években ismét az érdeklődés középpontjába került - kérdésével foglalkozik. Szakál Ernő 1962-ben a Romkertben megtalálta a kőtárrendezési munkák során a szarkofág fedőlapjának négy töredékét, melynek alapján rekonstruálhatóvá vált a teljes szarkofág római-kori és átfaragás (11. század) utáni alakja. Tanulmánya és a rajzos rekonstrukció a további művészettörténeti értékeléshez szolgáltat adatokat. - Entz Géza művészettörténeti szempontból értékeli a kőkoporsót, Szakál felfedezését is felhasználva. A két tanulmány így kiegészíti egymást, s egyre több kérdésre választ kaphatunk, bár még ma is eldöntetlen, hogy kinek a részére készült a szarkofág. (Ld. Kralovánszky Alán tanulmányát az Alba Regia 8-9. kötetében.)

(Baróti Géza): Fejér megye. [Kiad. a] Fejér megye, Megyei Tanács. Bp. [1969]. 96, [7] l. /Panoráma képeskönyvek./

Gyökér László, Huba László és Kabáczy Szilárd (valamint még néhány művész) 118 fényképfelvétele, valamint Baróti Géza rövid, az egyes részeket bevezető írásai jó áttekintést adnak a megyéről. Az egész megyét bemutató (Beszédes számok című) írás után Székesfehérvár, Dunaujváros, Hegyek, várak, bányák, A Velencei-tó, Szülőházak és az Ut a Balatonhoz című írások követik egymást, mintegy bevezetve a tárgykör fényképeit. A teljes körképet adó kötet célkitűzése a megye megismertetése volt. Ezt a legnépszerűbb formában a sok fénykép segítségével elérte.

Kardos László: Egyház és vallásos élet egy mai faluban. /Bakonycsernye, 1965./ (Bp.) 1969, Kossuth Kiadó. 291 l.

Kardos László vizsgálódásainak alapkérdését így fogalmazta meg: "a megváltozott hatalmi-társadalmi, anyagi-gazdasági és művelődési viszonyok hatására miben és mennyiben változott meg az egyházak falusi szervezeteinek, a helyi egyházaknak, egyházközségeknek az élete és tevékenysége, e változások milyen hatást gyakoroltak a hívők vallásos közösségeire, az új társadalmi viszonyok között miként alakult a közösségekben a hitélet, tartalmában és intenzitásában egyaránt? ... E felvetett kérdésekre ... egy Fejér megyei községet, Bakonycsernyét látszott célszerűen választani, ahol is a vallásos élet problémáit sokoldalúan lehetett vizsgálni: a községben három történeti egyház és öt újabb keletű vallási csoportosulás, ill. szekta-egyház működik". Könyvének gerince az Egyház és vallásos élet Bakonycsernyén című fejezet, melyben a történeti egyházak (ágostai hitvallású evangélikus egyház és gyülekezet, a római katolikus leányegyház, a helyi hitvallású református szórvány, a vallásos zsidóság emléke) és a protestáns szekta-egyházak és protestáns vallási csoportok (nazarénus gyülekezet, baptisták és pünkösdhívők, őskeresztény felekezeti csoport, szombatisták, Jehova Tanui és a gnosztikus szekta) kialakulását, történetét és jelenlegi helyzetét tárgyalja részletesen. Ezt előzi meg a község múltjának és jelenének vázolója, majd a kötet a Vallásos tudat és Bakonycsernye tanulmányja, valamint A bakonycsernyei vallásos élet néhány tanulsága című fejezetekkel zárul. Az Epilogusban a szerző összefoglalja: "Szegény vallásos falu - ezzel a megjelöléssel címkézetten lépett be Bakonycsernye történetének felszabadulás utáni szakaszába." ... "A mai Bakonycsernye címkéjét mindenesetre nehéz lenne a régi mintájára kurtán megfogalmazni, de ha rászánnánk magunkat, úgy szerepelniük kellene benne ilyen jelzőcsoportoknak is: közepesen kielégítőbb anyagi színvonalon élő, harmadában-felében vallásos lakosságú, fele-hányadában a vallástól eltávolodó és a szocialista kultúra, ill. ideológia vonzókörében élő, részben marxista materialista világnézetű, közepesen művelődő, szocialista társadalmi keretek közt fejlődő bányász-paraszt település."

A könyv, nemcsak mint helyismereti alkotás érdemel figyelmet, hanem mint társadalomtörténeti, egyház- és vallástörténeti munka is jelentős.

ezt láttuk

EGY KLUBKÖNYVTÁRI KIADVÁNYRÓL

A klubkönyvtárainkban kialakuló sokszínű tevékenység ma még ritkán kapja meg az egyébként igen szükséges segítséget a propaganda-termékektől; az egynéhány, alkalmankénti meghívón kívül klubkönyvtáraink ugyyszólván nem is számolhatnak nyomdai uton készülő kiadványokkal. Nyilvánvalóan a fenntartási költségek alacsony volta, nem pedig klubkönyvtárosaink "fantázia-szegénysége" az oka, hogy ez így van. Most mégis akadt egy szerencsés intézmény, amely rácáfolt erre: a velencei klubkönyvtár megjelentette ifjusági klubjának 1969. október - november - december havi műsorfüzetét.

Az A/6-os formátumu, tizenhat oldalas, 100 példányos kiadvány az ifjusági klub 12 rendezvényét és állandó programjait közli, ezenkívül könyvajánlást is tartalmaz. A kétségtelenül színes, sokoldalú rendezvényműsort az ifjúsághoz szóló közvetlen hangon, mégsem bizalmaskodva vagy bőbeszédűen fogalmazza meg a füzet. Frissesség, elevenesség jellemzi az összeállítást, a bőséges illusztráció igényességre utal. Az erények mellett azonban lehetetlen nem szólni a hiányosságokról. Miért, hogy a kiadvány egy árva szót sem ejt a könyvtárról? Vagy miért nem tartalmazza legalább a klubkönyvtár nyitvatartási idejét? A könyvtár kölcsönzési idejének feltüntetésére nem emelte volna meg a költségeket... S ha már lehetőség nyílt a megjelentetésére, nem lett volna szerencsésebb nem csak az ifjusági klub, hanem a klubkönyvtár teljes programjáról, minden szolgáltatásáról, az intézmény iránt érdeklődők e g é s z táborát tájékoztatni?!

A bevezető, ha nem is igéri, de sejtetni enged a folytatást, a további rendszeres megjelentést. Ha erre valóban lehetősége lesz a velencei klubkönyvtárnak, úgy véljük, csak átgondoltabban, a fentiek figyelembe vételével érdemes folytatni.

N.L.

JUBILEUMI TÖRZSGÁRDA ALAPÍTÁS

Amint előző számunkban már hirt adtunk róla, augusztus 19-én bensőséges ünnepek színhelye volt a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár. Ekkor került sor - Alkotmányunk 20. évfordulóján - megyénk népművelői és könyvtárosai kitüntetései átadására, valamint a megyei törzsgárda tagság ünnepélyes megalakítására és köszöntésére Fejér megye népművelőinek és könyvtárosainak körében. Az ünnepségen megjelent Bodnár László, az MSZMP Fejér megyei Bizottságának osztályvezetője. Bór Ferenc, a Megyei Tanács VB elnökhelyettese, Janny Sándor, a Megyei Tanács VB Pénzügyi Osztályának vezetője, Mészáros János, a Közal-kalmazottak Szakszervezete Fejér megyei Bizottságának titkára, Pap László, a Megyei Tanács VB Művelődésügyi Osztályának vezetője, valamint Szabó Lajos, a Megyei Tanács Művelődésügyi Osztályának csoportvezetője.

Pap László elvtárs megnyitója után Bór Ferenc szólt a népművelők tevékenységének egyre fokozódó jelentőségéről és a társadalom fejlődésében betöltött fontos szerepéről. Elmondotta, hogy harminc tanácsi népművelő több mint tíz éve dolgozik megyénkben, s ez az ünnepség is az ő társadalmi megbecsülésük kifejezése. Hangoztatta, hogy a szocialista Magyarország szocialista bázisának kell tekintenünk a népművelést. Ezután a megyei tanács elnökhelyettese ünnepélyesen átadta a kitüntetéseket.

A Művelődésügyi Miniszter "Kiváló népművelő kitüntetését Molnár Andrásné, a Dunai Vasmű Művelődési Házának igazgatója kapta; miniszteri dicsérő oklevelet vett át Boross Jenőné szabadhidvégi, Bogmár Sándor nagyvelegi és Tihany Lászlóné csabdi-i tiszteletdíjas és Csizmazia Istvánné enyingi főhivatású könyvtáros. "Szocialista Kulturáért" kitüntető jelvényt kapott munkájának elismeréséül Géva Ágnes, a megyei könyvtár olvasószolgálati csoportjának vezetője és Harmathy Jenő, szabadbattyáni tiszteletdíjas könyvtáros.

A Fejér megyei népművelés és könyvtárügy hálózatában megalapított törzsgárda tagjai vették át ezután a törzsgárda tagságot igazoló jubileumi okmányt és pénzjutalmat. A megyei törzsgárda tagjai: Ásó István, Bányai István, Bartha László, Bene Gyuláné, Csizmazia Istvánné, Dr. Csongor Endréné, Csukly Alajos, Escher Ilona, Dr. Farkas Józsefné, Dr. Fitz Jenő, Dr. Petress Éva, Fodor József, Gábos Béla, Géva Ágnes, Havrilla János, Hegedüs István, Imre László, Ipach Lászlóné, Kalocsa Irén, Kovács József, Dr. Kréter Gyula, Lepsényi Sándorné, Mátyás Kálmáné, Molnár Istvánné, Pesovár Ferenc, Szabó Józsefné, Szabó Lajos, Szabó Sándor, Szeberényi László, Tóth Gusztávné, Tóth György, Vadócz Pál és Venesz Béla.

A délelőtt második felében a megyei könyvtár jubileumi törzsgárda alapító tagsága és kitüntettjei gyülekeztek, hogy résztvegyenek az ünnepség második részén. A könyvtár szabadpolcos övezetét a várakozók ünnepi hangulata és Beethoven zongoraversenyének dallamai töltötték meg. Nem sokkal 11 óra után Kalász Márton: Rendet! című versével folytatódott az ünnepség, Nagy Károly tolmácsolásában, majd dr. Csongor Endréné igazgató emlékezett a tanácsi könyvtárhálózat megalapításának 20. évfordulójáról és az azóta megtett utról. - Ha az indulás körülményeit tekintjük - mondotta -, és a községekbe először csak a vándorládákban eljutó 50 könyvet, e ládáknak szánt kis sarkokat, ahol elhelyezhették őket, és a mai szabadpolcos falusi könyvtáraink egész sorát - akkor ez a 20 év is nagy idő. S ezt az évfordulót most szenteljük - folytatta -, hogy azokat, akik már az első lépéseknél ott voltak, vagy akik később kapcsolódtak be ebbe a roppant jelentőségű munkába és azóta is az ügyet szolgálják, köszöntsük őket.

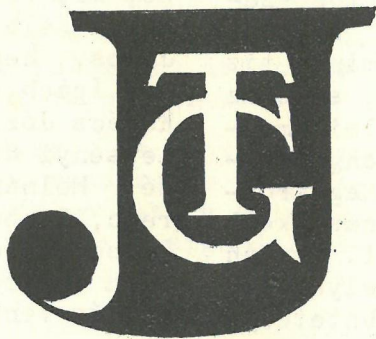
Ezután Szabó Józsefné, a megyei könyvtár SZB titkára felolvasta a törzsgárda alapító okmányt, melyet a tagok aláírásukkal hitelesítettek. Végül a könyvtár igazgatója köszöntötte egyenként, meleg meghatottsággal a husz, tizenöt és tiz éve dolgozó könyvtárosokat, és adta át a törzsgárda-oklevelet egy-egy szál vörös rózsza és pénzjutalom kíséretében.

A jubileumi ünnepségek aznap táncos klubesttel fejeződtek be a megyei könyvtárban.

A VÖRÖSMARTY MIHÁLY MEGYEI KÖNYVTÁR TÖRZSGÁRDÁJÁNAK alapító tagjai: Csukly Alajos, dr. Farkas Józsefné, Gévay Ágnes, Kalocsa Irén, dr. Kerekes András, Kovács József, Molnár Istvánné, Nichols Józsefné, Román Károlyné, Szabó Józsefné, Tóth György.

A VÖRÖSMARTY MIHÁLY MEGYEI KÖNYVTÁR HÁLÓZATÁNAK TÖRZSGÁRDA alapító tagjai: Gábos Béla, Havrilla János, Imre László, Ipach Lászlóné, Lepsényi Sándorné, Mátyás Kálmánné, Vadócz Pál, Venesz Béla.

(nl)

SZÁZ FALU - SZÁZ KÖNYVTÁR

Az Országos Népművelési Tanács 1969. augusztus 20-án felhívással fordult a tanácsokhoz, szakszervezeti bizottságokhoz, a KISZ alapszervezetekhez, a népfrentbizottságokhoz, a nőtanácsokhoz, a különböző szervezetekhez és az üzemekhez, hogy a művelődési lehetőségek növelése érdekében a társadalom közös erővel örökítse meg felszabadulásunk huszonötödik évfordulóját száz faluban új könyvtár létesítésével. Segítse minden szervezet a száz könyvtár létrehozását lehetőségeink megfelelő tervvel, építőanyaggal, munkával!

A felhívás kimondja: "Az Országos Népművelési Tanácsban részt vevő állami és társadalmi szervezetek azzal is segíteni kívánják e terv megvalósulását, hogy az 1970-ben e felhívás nyomán létesülő klubkönyvtárak berendezését és felszerelését (könyvállomány, televízió, magnetofon, butorizat stb.) jelentős összegegelségitik. Az ujonnan létesített, a működési követelményeknek megfelelő intézmények emléklakettet és oklevelet kapnak, és nekükben is viselhetik a "Felszabadulási emlékkönyvtár" megjelölést.

KÉTHETES BENTLAKÁSOS könyvtáros tanfolyamot rendezett a Szakszervezetek megyei Tanácsának Vencencei Oktatási Központjában három megye: Pest, Fejér és Nógrád Oktatási Bizottsága. A tanfolyamon megyénkből 21 szakszervezeti könyvtáros továbbképzésen vett részt, a másik két megye könyvtárosai vizsgával egybekötött alapfoku tanfolyamot hallgattak. A két csoport a politikai, az általános könyvtári és a szakszervezeti munkával kapcsolatos előadásokon közösen vett részt.

Az október 10-23-ig rendezett tanfolyamon a könyvtárosok irodalomismeretének fejlesztését színvonalas előadások biztosították. Horváth Tibor, a KMK tudományos munkatársa "A szakszervezeti könyvtárak feladatai a szakműveltség fejlesztésében, a műszaki iro-

dalom propagandája" címmel, Rádics József, a Kiadói Főigazgatóság munkatársa "Irodalomesztétika" címmel tartott előadást. A haladó nyugati irodalomról Bata Imre, az OSZK tudományos munkatársa, a mai magyar költészetről dr. Koczás Sándor egyetemi tanár tájékoztatta a hallgatóságot. Polonyi Péter, a Szabó Ervin Könyvtár tudományos munkatársa "Izlésnevelés - olvasónevelés" címmel tartott előadást. A társadalomtudományi és politikai irodalomról Fogarassy Miklós, a természettudományok és alkalmazott tudományok irodalmáról Pölejtey Tibor, a KMK tudományos munkatársai tájékoztatták a könyvtárosokat. Simay Norbert, a Könyvtáros szerkesztője a művészetek irodalmáról beszélt, dr. Czine Mihály adjunktus a magyar irodalom 25 évéről adott áttekintést. Csertői Oszkár,

az Európa Kiadó munkatársa a szovjet irodalomról tartott előadást, különös tekintettel a jubileumi olvasó mozgalomban szereplő művekre; a szomszéd népek irodalmában pedig Tóbiás Áron, a Petőfi Irodalmi Múzeum munkatársa kalauzolta a tanfolyam résztvevőit.

A három órás előadásokat egy órás konzultáció követte. A tanfolyam hallgatói több könyvtárat is megtekintettek, meglátogatták a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárat, az Építők Pintér Károly Művelődési Házának Hirlapolvasóját és az SZMT Központi Könyvtárat.

A KISZ KLUBOK VEZETŐI több napos bentlakásos tanfolyamon vettek részt Székesfehérvárott, október elején. A tanfolyam hallgatói október 3-án "Az olvasó ifjuságért" mozgalom szervezési és módszertani kérdéseivel foglalkoztak.

A FIATALOK OLVASÁSÁNAK gondjaival foglalkozott a Kommunista Ifjusági Szövetség Fejér megyei Bizottsága, amikor október 2-án VB ülésének napirendjére tűzte és megtárgyalta a megyénk KISZ fiataljainak olvastatásával kapcsolatos kérdéseket.

A SÁRBOGÁRDI JÁRÁS Művelődési Állandó Bizottságának tagjai október 9-én meglátogatták a mezőkomáromi könyvtárat, valamint a pusztaregi és sárosdi klubkönyvtárakat. Tapasztalataikról a Járási Tanács Végrehajtó Bizottságának számoltak be.

KLUBKÖNYVTÁRAT avattak október 15-én Alcsutdobozon. Az 1300 lakosu község régi művelődési otthonából kialakított, több mint

150 négyzetméter alapterületű épületben 2600 kötetes szabadpolcos könyvtár és klub kapott helyet. A Bicskei járás egyik legjobban elhelyezett és a klubkönyvtári funkcióknak leginkább megfelelő intézményét Gróf István, a Járási Tanács VB elnökhelyettese adta át ünnepélyes keretek között a lakosságnak. A megnyitást ünnepi műsor követte.

JOB B KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT folytatja tevékenységét Székesfehérvár egyik legnagyobb forgalmu városi fiókkönyvtára. A maroshegyi Gárdonyi Géza Művelődési Házban működő fiókkönyvtár az épületen belül nagyobb helyiséget és új berendezést kapott. A Városi Tanács a korszerűbb működési feltételek megteremtéséhez jelentős összeget biztosított.

FELJUTJÁK ÉS BŐVITIK a kislángi községi könyvtár épületét. Ennek során a könyvtár alapterülete jelentősen megnövekszik, és gyermekrészeg is csatlakozik az intézményhez. A községfejlesztési alapból biztosított költségek mellett számottevő társadalmi munkával is hozzájárul a falu felújítási munkákhoz. A körülbelül 100 négyzetméter alapterületre bővülő könyvtár új felszerelését a tanács már az átalakítási munkák kezdetén megvásárolta.

FELJUTJÁK az adonyi Művelődési Központ épületét, amely azelőtt művelődési otthon volt. Az átalakítás során elsőnek a 6000 kötetes szabadpolcos könyvtár foglalta el új helyét, az épületnek korábban az óvoda által használt szárnyában.

KLUBKÖNYVTÁRAT avattak november 1-én Mátyásdombon. A községi tömegszervezeti házhoz épített, 150 négyzetméter alapterületű épületszárnyban kapott helyet a klub és a könyvtár. A helyi termelőszövetkezet, az enyingi FMSZ, a járási tanács anyagi támogatásával és a község lakosságának 100 ezer forint értékű társadalmi munkájával felépített, korszerűen berendezett új intézményt Pajzer György, az MSZMP Székesfehérvári járási Bizottságának első titkára adta át ünnepélyes keretek között a község lakosságának.

VISSZAFEJLESZTÉS? - Sajnálatos esemény történt október elején a Balinkai Szénbányák bodajki szakszervezeti könyvtárának életében. A két éve könyvtári célokra optimálisan kialakított helyiséget az intézménynek el kellett hagynia, mivel a fenntartó a Gyapjúmosó Vállalatnak eladta az épületet, s így rosszabb körülmények közé - kisebb alapterületű, emeleti szintű és részben fűthetetlen helyiségekbe helyezték a könyvtárat.

ALAPFOKU KÖNYVTÁROS VIZSGÁN vettek részt október 1-én Székesfehérvárott a Móri és Bicskei, október 2-án Dunaujvárosban a Dunaujvárosi és Sárbogárdi és október 10-én Székesfehérvárott a Székesfehérvári járás még nem vizsgázott községi könyvtárosai. A vizsgákon megjelentek valamilyen eredménnyel szerepeltek.

NEGYVENKÉT szakszervezeti könyvtáros tett eredményes alapfoku szakvizsgát október 8-án, 9-én és 10-én a dunaujvárosi Vörösmarty

és Székesfehérvárott az SZMT Központi Könyvtárban. A vizsgát a könyvtárosok konzultációs felkészítése előzte meg, melynek során kézhez kapták a szakszervezeti könyvtárosok kézikönyvét, valamint a vizsgakérdéseket és azok vázlatos feldolgozását is.

KÉT UJ BIBLIOGRÁFIÁT adott ki októberben az SZMT Központi Könyvtár. Kis bibliográfiák sorozatának 17. darabjaként "75 éve született Déry Tibor", 18. darabjaként "25 éve halt meg Radnóti Miklós" címmel jelent meg az évfordulókra az írókat és életműüket bemutató ajánló bibliográfia. Az utóbbi szerkezetében eltér a korábbiaktól: a költő életútjának és műveinek ismertetése együtt szerepel.

AJÁNLÓ BIBLIOGRÁFIÁT készített a megyei könyvtár olvasószolgálati csoportja a Székesfehérvárott 1969. szeptember 15 - 20-ig lebonyolított Csillagászati Hét rendezvényeire. Az "Ajánló jegyzék a csillagászat és az űrkutatás irodalmából" című összeállítás a megyei könyvtár állományában is fellelhető műveket tartalmazza, és válogatást ad - ugyancsak a helyi anyagra támaszkodva - az utóbbi évek vonatkozó folyóiratirodalmából. A jegyzék harmadik részébe tudományos - fantasztikus regényeket, elbeszéléseket is felvettek az összeállítók.

A PÁRTOKTATÁS TANFOLYAMAIHOZ készített ajánló bibliográfiákat a megyei könyvtár tájékoztató szolgálata. Az ötféle, politikai és gazdasági kérdéseket tárgyaló tanfolyam olvasmányjegyzékeit a hallgatók október elején kézhez kapták.

VERSBARÁTOK KÖRE alakult szeptember 19-én helyi fiatal írók és költők bevonásával a Magyar Néphadsereg székesfehérvári Helyőrségi Klubjának könyvtárában. A kör tagjai, amellet, hogy az alkotó tevékenység tapasztalatait rendszeresen kicserélik, kritikusokkal, költőkkel találkoznak és időnként irodalmi estekkel lépnek közönség elé, heti egy alkalommal "könyvtári ügyeletet" is vállaltak: a kölcsönzési idő egy-két órájában felvilágosítással szolgálnak, elbeszélgetnek az érdeklődőkkel. - Ezt a kezdeményezést az olvasókkal való foglalkozás társadalmi megszervezésének, sőt bizonyos értelemben szaktájékoztatásuk társadalmasításának tekinthetjük, amely ebben a formájában ujszerű kísérlet megynkben.

KOMÁROM MEGYEI szakszervezeti könyvtárosok csoportja tapasztalatcsere látogatást tett november 4-én az SZMT Központi Könyvtárban. Programjuk során megtekintették a megyei könyvtárat, az Építők Hírlap olvasóját, valamint a Könnyűfémű és a VIDEOTON szakszervezeti könyvtárat, is.

A DUNÁNTULI megyei könyvtárak propaganda munkával foglalkozó munkatársai részére 1969. október 28-29-én Szolnokon rendezett két napos tájkonferencián a megyei könyvtártól Szabó Józsefné vett részt.

A KÖZPONTI IFJUSÁGI OLVASÓ-SZOLGÁLAT III. országos konferenciáján, melyet 1969. október 2-től 4-ig Miskolcon rendezett a KISZ KB, a Művelődésügyi Minisztérium és a KMK, a Vörösmarty Mihály Me-

gyei Könyvtár képviselőjében Hegedűs Éva vett részt.

A DUNAUJVÁROSI JÁRÁS községi könyvtárosai szeptember 26-án Erzsiben kiskörzeti tapasztalatcsere értekezleten vettek részt, amelyen megvitatták a nyári állományellenőrzések tapasztalatait, valamint a könyvtárak előtt álló őszi-téli feladatokat.

A SZÉKESFEHÉRVÁRI JÁRÁS hat könyvtárosa, a módszertani központ vezetője és munkatársa szeptember 4-én tapasztalatcsere látogatáson vett részt a sárosdi, a Dunaujváros - Óvárosi klubkönyvtárban és a mezőfalvi községi könyvtárban. S á r o s d o n Tárnoki Lászlóné könyvtáros és Jegesi József, a klubkönyvtár vezetője tájékoztatták kollégáikat az intézmény munkájáról, ismertették a 90 fős ifjúsági klub eddigi programját és munkatervét. Jegesi József egy helytörténeti vetélkedő sikeréről és az irodalmi klub munkájáról számolt be a résztvevőknek. A mindvégig érdekes beszélgetésen részt vett Garbacz István tanácselnök és Imre István tsz elnök is. Ó v á r o s b a n Pölöskei Józsefné mutatta be a működő intézményt. Sok kérdés hangzott el a könyvtár és a klub együttműködéséről és az ifjúság olvasásáról. M e z ő f a l v á n Szabó Istvánné a könyvtárban működő gyermekklub tevékenységéről beszélt, és a báb-szakkörben résztvevő gyermekek által készített bábokat mutatta meg. A sok hasznos tapasztalat bizonyára meglátszik majd a könyvtárosok munkájában.

A KÖNYVTÁRI ESTÉK sorozat első előadására október 28-án került sor a megyei könyvtárban. A mai német líra címmel Kalász Márton költő és műfordító adott áttekintést a kortárs német költészet irányairól, kiemelkedő alakjairól. A nagy érdeklődéssel kísért esten közreműködött Gergely Livia előadóművésznő.

NÉGY ELŐADÁSBÓL álló sorozat indult az esztétikai ismeretek köréből az Építők Pintér Károly Művelődési Házának Hirlapolyvasójában. Az előadásokat Dr. Poszler György esztéta tartja. Az első, "Művészet és ars poetica" című, nagy érdeklődéssel kísért előadásra október 27-én került sor.

ÜNNEPÉLYES KERETEK KÖZÖTT zajlott le szeptember 13-án és 20-án az általános iskolát befejezett gyermekolvasók bucsuztatása és átiratkozása a megyei könyvtár felnőtt részlegébe. A fiatalok a gyermekkönyvtártól ajánlóbibliográfiát és emlékül könyvjelzőt kaptak, majd a helyszínen részletes tájékoztatást a könyvtár felnőtt kölcsönzőjéről, olvasóterméről és a könyvtárhasználat szükségességéről.

HALLGASSUNK EGYÜTT ZENÉT címmel Dr. Ványi Gábor, a dunaujvárosi Bartók Béla Művelődési Ház igazgatója tart zenei ismeretterjesztő előadássorozatot a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekkönyvtárában. A három előadásból álló sorozaton 10-14 éves gyermekek ismerkednek a komoly zene világával.

KÖRNYEZETISMERETI ÓRÁN vettek részt a megyei könyvtár gyermek-

részlegében a Vasvári Pál Ének-Zenei általános iskola egyik III. osztályának tanulói. Megtekintették az intézményt, nagy részük a helyszínen beiratkozott. A hangulatos könyvtári délelőtti két színes természetfilm levetítésével zárult.

ISMERED-E VÁROSUNKAT? címmel két helyismereti foglalkozást rendezett a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekkönyvtára. A Székesfehérvár multját és jelenét ismertető, november 15-i vetített képes előadáson és a december elején sorra került városismertető sétán mintegy félszáz gyermek vett részt.

A NYÁRI HÓNAPOKBAN sem szüneteltek a könyvtári rendezvények a Dunaujvárosi járásban. Julius 7-én mintegy félszáz adonyi olvasó találkozott Palotai Boris íróval, július 20-án pedig a dunaujvárosi Bartók Béla Művelődési Ház Irodalmi Szinpadának vendégszereplésén vettek részt a baracsi fiatalok.

HÁROM UJABB TELEPÜLÉSESEN vetit rendszeresen játékfilmeket a Vándormozi I., a megyei könyvtár Moszkvics művelődési autója. Szeptembertől Mezőfalva - Kisvevényimpusza, Szabadhidvég - Pálpusza és Csákvár - Móricmajor lakossága is részt vesz a havonta egy alkalommal megtartott előadásokon.

A JUBILEUMI OLVASÓMOZGALOM olvasmányjegyzéke - az eddig közzétett tizenkét szovjet szépirodalmi mű - három újabban felvett regény nyel bővült. Ezután Gorkij: Az Artamonovok, Solohov: Emberi sors és

Szimonov: Élők és holtak című regénye is a listán szerepel.

MÁTÉ FERENC tiszteletdíjas
községi könyvtáros ösztönzésére
kezdtek meg Zámolyon a régi hasz-

nálati tárgyak, munkaeszközök
gyűjtését, a később felállítandó
falumuzeum számára. Az anyagból
rövidesen állandó kiállítás nyílik
a községben.

BUCSUZUNK BIKÁRDI LÁSZLÓTÓL, a Megyei Művelődési Ház Ifjúsági klubjának szeretett vezetőjétől, aki hosszas szenvedés után fiatalon, életének huszonhatodik évében távozott sorainkból.

Bikárdi László 1967-ben szerezte meg Szombathelyen a népművelő - könyvtáros diplomát, szakmai gyakorlatát a megyei könyvtárban töltötte. Halálával egy tehetséges népművelőt, fáradhatatlan szervezőt, igaz barátot veszített el városunk művelődésügye, Székesfehérvár fiatalsága.

FÁJDALOMMAL tudatjuk, hogy FEHÉR JÓZSEF életének 68. évében, szeptember 17-én, hosszas szenvedés után elhunyt. 1956-tól 1965-ig a megyei könyvtárban dolgozott mint könyvkötő. Falujában, Gyurón temették el.

